

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV EKONOMIKY

INSTITUTE OF ECONOMICS

**VÝVOJ EU - KOMPARACE ČESKÉ A SLOVENSKÉ
REPUBLIKY VE VYBRANÉM ODVĚTVÍ**

EU DEVELOPMENT - COMPARISON OF THE CZECH AND SLOVAK REPUBLICS IN SELECTED SECTORS

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Petra Dvořáková

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. Nina Bočková, Ph.D.

BRNO 2019

Zadání diplomové práce

Ústav: Ústav ekonomiky
Studentka: **Bc. Petra Dvořáková**
Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Podnikové finance a obchod
Vedoucí práce: **Ing. Nina Bočková, Ph.D.**
Akademický rok: 2018/19

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává diplomovou práci s názvem:

Vývoj EU – komparace České a Slovenské republiky ve vybraném odvětví

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod
Cíle práce, metody a postupy zpracování
Teoretická východiska práce
Analýza současného stavu v obou komparovaných zemích
Provedení komparace
Závěr
Seznam použitých zdrojů
Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Cílem diplomové práce je vypracování komparace vybraných členských zemí EU a vyhodnocení postavení podniků ve vybraném odvětví v ČR a na Slovensku.

Základní literární prameny:

DĚDEK, Oldřich. Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny. Praha: Linde Praha, 2014. 335 s. ISBN 978-80-7201-933-5.

KUBÁTOVÁ, Květa. Fiskální a měnová politika a jejich vliv na mezinárodní podnikání a konkurenceschopnost v zemích EU. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 131 s. ISBN 978-80-7380-493-0.

PALÍŠKOVÁ, Marcela. Trh práce v Evropské unii: historický vývoj, aktuální trendy a perspektivy. V Praze: C.H. Beck, 2014. xxiii, 203 s. ISBN 978-80-7400-270-0.

PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika. Praha: Krigl, 2010. 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2018/19

V Brně dne 28.2.2019

L. S.

---

doc. Ing. Tomáš Meluzín, Ph.D.
ředitel

---

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Cílem diplomové práce je vytvořit komparaci ekonomiky členských zemí mezi Českou republikou a další členskou zemí Evropské unie. Touto další členskou zemí bylo vybráno Slovensko, které se České republice podobá, má s Českou republikou společnou historii, ale je členem eurozóny. Na začátek je shrnuta historie o Evropské unii, měnové unii a konvergenčních kritériích pro zavedení společné jednotné měny. V praktické části byla provedena analýza vybraných makroekonomických ukazatelů, plnění maastrichtských kritérií a analýza středních podniků v odvětví restaurace a pohostinství.

Klíčová slova

Evropská Unie, Česká republika, Slovensko, restaurace, pohostinství, analýza

Abstract

The aim of my master thesis is to create a comparison of economy between the Czech Republic and another country in the European Union. This other selected country member was Slovakia, which is quite similar to the Czech Republic, has a common history with the Czech Republic, but has already adopted the euro. At the beginning the history of European Union, the Monetary Union and the convergence criteria for the introduction of the single common currency are summarized. The analysis of selected macroeconomic indicators, the fulfillment of the Maastricht criteria and the analysis of medium-sized enterprises in the restaurant and hospitality sector was also carried out in practical part.

Key words

The European Union, Czech Republic, Slovakia, restaurant, hospitality, analysis

Bibliografická citace

DVOŘÁKOVÁ, Petra. *Vývoj EU - komparace České a Slovenské republiky ve vybraném odvětví* [online]. Brno, 2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/studenti/zav-prace/detail/119871>. Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav ekonomiky. Vedoucí práce Nina Bočková.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 9. května 2019

Podpis.....

Poděkování

Tímto bych chtěla moc poděkovat své vedoucí diplomové práce Ing. Nině Bočkové, Ph.D. za cenné a odborné rady, ochotu, trpělivost, čas a věcné připomínky, které mi pomohly vytvořit tuto diplomovou práci. V neposlední řadě nemohu zapomenout poděkovat mým blízkým, kteří mi byli oporou.

OBSAH

ÚVOD.....	10
CÍL A METODIKA PRÁCE.....	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE.....	13
1.1 Historie vzniku evropské unie.....	13
1.1.1 Ekonomická integrace.....	13
1.1.2 Vývoj vedoucí ke vzniku Evropské unie	17
1.2 Hospodářská a měnová unie v EU	25
1.2.1 Historie hospodářské a měnové unie v EU	26
1.2.2 Maastrichtská kritéria konvergence	27
1.2.3 Kritéria optimální měnové zóny	28
1.2.4 Členské země eurozóny	29
1.2.5 Přínosy měnové unie.....	29
1.2.6 Náklady měnové unie	30
1.2.7 Národní trhy.....	31
2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU.....	32
2.1 Česká republika.....	32
2.2 Slovenská republika	39
2.3 Makroekonomické ukazatele srovnávaných zemí	43
2.3.1 Hrubý domácí produkt ČR a SR.....	43
2.3.2 Vývoj HDP a jeho komponent během krize	47
2.3.3 Shrnutí vývoje HDP v ČR a na Slovensku	49
2.3.4 Průměrné tempo růstu reálného HDP	50
2.3.5 Vývoj HDP na obyvatele v PPS	50
2.3.6 Vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách.....	52

2.3.7	Inflace	52
2.3.8	Veřejné finance	54
2.4	Plnění maastrichtských kritérií.....	55
2.4.1	Stav konvergence SR v roce 2008 (před vstupem do eurozóny).....	55
2.4.2	Stav konvergence ČR v roce 2008.....	55
2.4.3	Komparace plnění maastrichtských kritérií ČR a SR	56
2.4.4	Stav v roce 2018	56
2.5	Budoucí vývoj eurozóny	58
2.6	Vývoj odvětví cestovního ruchu	59
3	DISKUZE A ZHODNOCENÍ	63
3.1	Výhody a nevýhody přijetí eura pro restaurace a pohostinství v ČR.....	63
3.2	Dotazníkové šetření.....	64
3.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření	75
	ZÁVĚR	77
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	80
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ	87
	SEZNAM GRAFŮ	88
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	89
	SEZNAM TABULEK	90
	SEZNAM PŘÍLOH.....	91

ÚVOD

V diplomové práci se budu věnovat komparaci ekonomické politiky členských zemí EU. Práce bude zaměřená konkrétně na komparaci středních podniků působících ve stravování a pohostinství v ČR a na Slovensku. Toto téma jsem si vybrala z toho důvodu, abych se o Evropské unii dozvěděla více informací, např. jak nás ovlivňuje, zda je pro nás přínosem a jestli by přijetí Eura mělo pro nás kladný dopad. Dalším důvodem pro výběr tohoto tématu bylo, že mám ráda cestování a díky Evropské unii se můžeme pohybovat po Evropě bez jakéhokoliv omezení (v Schengenském prostoru). Během cest jsem poznala, že díky našemu evropskému pasu máme velkou možnost cestovat po celém světě. Český pas se zařadil mezi desítku nejsilnějších pasů světa. Podle oblíbeného cestovatelského průvodce Cestolet.cz je na prvním místě pas Německa a Singapuru. Dokonce pro cesty do EU a do zemí Schengenského prostoru si vystačíme pouze s občanským průkazem.

Evropská unie je politický útvar s nejrůznějšími strukturami, procesy, funkcemi a s odlišnými aktéry mající často protichůdné zájmy. Tuto evropskou politickou realitu je možno odmítat či ji naopak hlásat, ale těžko ji můžeme pominout. Evropská unie proměňuje podobu Evropy jako kontinentu a má vliv i na země, které nepatří do tohoto uskupení. V širokém prostředí evropských zemí je pojem Evropská unie často chápán jako politické heslo, které spojuje evropské země dohromady a udává jim společný směr. Pro mnoho lidí tak pojem Evropská unie znamená zřetelnou symbolickou hodnotu, ale obsah jim už není tolik znám. Bez ohledu na to, jaký máme názor na Evropskou unii, měli bychom znát o ní dostatek podložených a srozumitelných informací. Kladu za důležité, vědět, co je Evropská unie ve skutečnosti, jak vznikala a vyvíjela se, v jakém rozsahu a za jakých podmínek realizuje svou činnost a jaký dopad na jednotlivé členské země má její fungování.

Zemí, se kterou se bude v této práci porovnávat Česká republika, bylo vybráno Slovensko. Při výběru porovnávací země byl kladen důraz na co nejvíce společných kritérií, aby obě země měly podobné podmínky pro rozvoj a byly dobře srovnatelné. Hlavní roli pro mne hrálo společné datum vstupu do Evropské unie, a to 1. května 2014. Poté vznikl nápad, že by bylo dobré srovnávat země se společnou historií, a tak Slovensko

bylo pro mě vítězem, jelikož letošní školní rok (2018 – kdy jsem tuto diplomovou práci začínala psát) slavíme stoleté výročí vzniku společné Československé republiky, i když podle počtu obyvatel se obě země značně liší. Česká republika má cca 10,6 milionů obyvatel, kdežto Slovensko má 5,42 milionů obyvatel (zhruba o polovinu méně). Za další důležité kritérium je považována rozloha země tak, aby obě byly podobně veliké. Česká republika má rozlohu 78,9 tisíc kilometrů čtverečních, avšak Slovensko je o něco menší než Česká republika s 49 tisíci kilometry čtverečními. Nesmím zapomenout také na další velmi důležitý fakt, který obě země od sebe dost odlišuje, a tím je, že Slovensko přijalo novou měnu Euro již v roce 2008. Jedním z cílů mé práce je i zjištění, jaký dopad mělo Euro na Slovensko a zda by bylo Euro přínosné pro Českou republiku.

CÍL A METODIKA PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je vypracovat komparaci zvolené ekonomické politiky členských zemí Evropské unie konkrétně mezi Českou republikou a Slovenskem a sledovat vývoj v odvětví stravování a pohostinství.

Dílčí cíle:

- analýza vývoje HDP, inflace a veřejných financí u obou zemí,
- vyhodnotit ekonomické ukazatele a porovnat vývoj těchto ukazatelů u obou zemí,
- analýza vývoje odvětví stravování a pohostinství,
- posouzení dopadu zvolené ekonomické politiky ve vybraném odvětví.

V teoretické části bude shrnuta historie vzniku Evropské unie a popsány pojmy společné ekonomické politiky těchto dvou zemí. V analytické části se zaměřím na analýzu vývoje stavu před a po vstupu do EU. Pro zpracování analytické části bude použito vybraných makroekonomických ukazatelů a produktů. Následně bude provedena komparace získaných informací, pomocí nichž budou navržena vhodná řešení a doporučení.

V analytické části diplomové práce budou využívány:

- vypracované tabulky a grafy s potřebnými údaji,
- analýzy a syntézy,
- regrese a korelace pro zjištění závislosti vybraných ukazatelů,
- komparace jednotlivých ukazatelů obou zemí,
- indukce a dedukce,
- dotazníkové šetření,
- shrnutí s následnými návrhy řešení a doporučení.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

Teoretická část obsahuje základní pojmy a informace, které je potřeba znát o Evropské unii. Cílem bude vystihnout historii EU, pojem evropská ekonomická integrace a vývoj vedoucí ke vzniku EU. Bude definován vznik Římské smlouvy, vývoj v 70. a 80. letech, Maastrichtská smlouva a EU ve 21. století. Veškerá teorie vychází z odborné publikace, na kterou se musí odkazovat.

1.1 Historie vzniku evropské unie

„Jednou přijde den, kdy se všechny národy tohoto kontinentu spojí ve vyšší celek a vytvoří evropské bratrství, aniž by ztratily své individuální přednosti nebo svou slavnou individualitu. Jednoho dne bude jediným bojištěm tržiště soupeřících myšlenek. Jednoho dne budou kulky a bomby nahrazeny volebními lístky.“ (1)

Tato prorocká slova pronesl roku 1849 významný francouzský spisovatel Victor Hugo a za více než 100 let se jeho slova proměnila ve skutečnost. Již v minulosti se představoval vznik EU jako sjednocení společenských, civilizačních a kulturních rysů. Ve středověku a novověku proběhlo pár těchto pokusů, ale skončily tragicky (Napoleonské války, nacistická idea jednotné Evropy pod vládou Německa atd.). Většina států si moc dobře uvědomovala přínosy integrace, jako např.:

- s rostoucí specializací roste i efektivnost výroby,
- když roste výroba, rozšíří se i trh a lze dosáhnout úspor,
- růstem konkurenceschopnosti roste i efektivnost,
- zvyšuje se kvalita i množství výrobních faktorů důsledkem rychlejšího technického rozvoje (2, s. 16).

1.1.1 Ekonomická integrace

Pojem ekonomická integrace se poprvé objevil ve slovnících ekonomie po druhé světové válce. Nejprve byl používán v užším pojetí pro označení spojení ekonomik do větších celků volného obchodu, ovšem dnes zaujímá mnohem širší pojetí. V současnosti ekonomickou integraci můžeme chápat jako proces systematického odstraňování obchodních překážek mezi dvěma a více státy, které současně vytváří mechanismy

hospodářské spolupráce a koordinace mezi nimi. Dle uspořádání těchto vztahů se rozlišuje několik stupňů ekonomické integrace: zóny volného obchodu, celní unie, volné trhy, společné trhy, měnová unie, ekonomická unie a politická integrace (3, s. 4).

Zóny volného obchodu (Free Trade Areas)

Členské země smluvně odstraňují všechny viditelné překážky bránící obchodu mezi nimi. Největšími bariérami obchodu mezi členskými státy jsou tarify (cla) a kvóty – kvantitativní omezení obchodu. Hlavní snahou volného obchodu mezi členskými zeměmi je sjednocování a odstraňování cel a kvót. S nečlenskými zeměmi si však členové zóny udržují suverenitu v rámci obchodu. Česká republika je spolu se Slovenskem, Polskem, Maďarskem, Slovinskem a Rumunskem členem zóny volného obchodu CEFTA, kde vytváří oblast volného obchodu odstraněním všech překážek pro volný pohyb zboží ve třech etapách pro jednotlivé skupiny zboží (3, s. 4).

Celní unie (Custom Union)

Jedná se o vyšší stupeň ekonomické integrace než zóna volného obchodu. Členové celní unie navzájem smluvně upravují obchodní vztahy i s nečlenskými zeměmi celní unie. Při obchodování se státy mimo celní unii například stanoví jednotné celní sazby. Tato dohoda o celní unii je právě sjednána mezi Českou republikou se Slovenskem, čímž se vytvořil volný obchod mezi oběma státy bez cel a kvantitativních omezení a provádějí shodnou obchodní a celní politiku vůči třetím zemím na území Česka a Slovenska. Tuto celní unii koordinuje řídicí orgán nazývaný Rada celní unie, která však není rozhodovacím útvarem, obě země se musí spolu dohodnout na každém opatření (3, s. 5).

Volné trhy (Single Market)

Volné trhy jsou vylepšeny, na rozdíl od celní unie, o smluvně odstraněné i neviditelné překážky obchodu. Neviditelnými překážkami mohou být přehnané požadavky na certifikace výrobků či stimulace spotřebitelů k preferenci domácího zboží. Dobrým příkladem je právě Česká republika a Slovensko, kde sice máme uzavřenou smlouvu o celní unii, ale čeští výrobci mají na Slovensku velké komplikace s předpisy o certifikaci výrobků určených pro slovenský trh a domácí spotřebitelé jsou veřejně nebo

skrytě nucení dávat přednost tuzemskému zboží. Volný trh tedy na našem území neexistuje (3, s. 5).

Společné trhy (Common Market)

Vedle využívání celní unie a odstranění neviditelných překážek obchodu je ještě smluven volný pohyb výrobních faktorů, hlavně kapitálu, pracovní síly a technologií. Jeden z nejvýznamnějších společných trhů existuje právě v EU (3, s. 5).

Měnová unie (Monetary Union)

Tento pojem zahrnuje všechny výše jmenované znaky společného trhu (common market), plus jsou smluvně upraveny vztahy kolem směnných kurzů měn členských států. U této dohody existují dvě formy. První forma může být o neodvolatelně fixních směnných kurzech měn členů unie, které se říká kvasimonetární unie, nebo druhá forma o jednotné měně. Opět obě tyto formy je možno uvést v EU (3, s. 6).

Ekonomická unie (Complete Economic Union)

Ekonomická unie neboli hospodářská unie, smluvně upravuje na bázi společného trhu i základní parametry monetární a fiskální politiky. Předpokládá to ustavení nadnárodních řídicích orgánů, které mají v uvedených záležitostech dohodnuté též rozhodovací pravomoci. Opět se může za typický příklad ekonomické unie uvést EU, která má jako základ společný svobodný trh bez omezení, ale s řadou pravidel. Pravidla jsou nezbytná pro hladké fungování hospodářské výměny a pro hospodářskou a sociální soudržnost ve společném hospodářském prostoru. Z toho plynou 4 základní znaky: vnitřní trh s volným pohybem osob, zboží, služeb a kapitálu, uplatnění politiky soutěže a dalších opatření k upevnění tržních mechanismů, společná politika ve prospěch strukturálního přizpůsobování a regionálního rozvoje, vzájemná koordinace makroekonomické politiky včetně závazných pravidel pro rozpočtovou politiku (3, s. 6).

Politická integrace

Pojem politická integrace znamená spojení dvou nebo více dosud nezávislých států v jeden útvar tak, že vytvoří konfederaci, federaci nebo splynou v unitární stát neboli v unii. V unii je garantovaná státní suverenity unie jako celku, existence státního

občanství unie, existují jednotné orgány zákonodárné a výkonné politické moci a jiné. Prvními reálnými kroky k politické integraci v EU byly na počátku 90. let:

- přijetí Smlouvy o Evropské unii, na základě zavedení občanství Unie,
- dohodnutou spoluprací v oblasti justice a vnitřních věcí a
- přechodem ke společné zahraniční a bezpečnostní politice (3, s. 6).

Velmi často se pojednává o případném směřování EU k plné politické integraci. Tyto tendence k plné politické integraci EU jsou chápány jako velmi dlouhodobý proces se značně vzdáleným horizontem realizace. Dílčími kroky se lze přibližovat ke vzdálenému cíli, který odpovídá politické a ekonomické situaci, zájmům a představám činitelů integračního procesu (3, s. 6).

Ekonomická integrace by mohla přinést ekonomikám, na ni vázaných, velkou škálu výhod (samozřejmě při vysokém kvalitativním stupni integrace). Od celní unie a volného trhu lze například čekat přínosy plynoucí ze zvyšování objemů výroby a prodeje výrobců na větším trhu, jimi jsou úspory z rozsahu (economies of scale), dále přínosy plynoucí z intenzivní konkurence mezi výrobci na otevřeném trhu a také přínosy plynoucí ze snižování cel a tím i cenové hladiny. V nejvyšších stupních integrace lze očekávat i přínosy plynoucí z volného pohybu výrobních faktorů přes hranice původních ekonomik, přínosy z koordinace monetární a fiskální politiky v rámci ekonomik členských států a také přínosy ze sbližování úrovně ekonomik, kdy se považuje za standart úroveň vyspělých členských států. Hlavní přínos pro zavedení jednotné měny je odstranění nákladů, které plynou z peněžitých transakcí probíhajících v různých měnách (3, s. 7).

Avšak ekonomická integrace může také vyvolat některé problémy. Může vyvolat přebytečné náklady pro celou ekonomiku či pro jednotlivé výrobce. Zvětšováním trhu se obvykle zvyšují náklady na distribuci; vstup na zahraniční trh obvykle nese nemalé fixní náklady; odlišujícími se trhy vznikají problémy; otevřením ekonomiky se dostávají méně konkurence schopní výrobci do problémů; zvýšením konkurence se zvyšuje turbulence podnikatelského prostředí, což vede ke komplikacím strategického a investičního rozhodování. U vyšších forem integrace je nutné počítat s vysokými náklady na fungování integračního seskupení, a proto je v případě EU tento problém často kritizován.

Aby dobře fungovala integrační seskupení je důležitá přibližně stejná ekonomická úroveň členských subjektů. Pokud tomu tak není, může být slabší ekonomika na jedné straně utlačována silnějšími členy a zároveň musí silnější členové klást vysoké prostředky na vyrovnání rozdílů. Příkladem toho jsou vztahy mezi bohatými a chudými státy EU – SRN, Francie, Velká Británie a další na jedné straně a Španělsko, Portugalsko a Řecko na druhé straně. Proto byl kladen tak velký důraz na vyrovnání úrovně ekonomik při chystání vstupu postkomunistických zemí i naší republiky do EU. Budoucí členové se také musí prokázat jako ekonomicky schopní pro vypořádání se s konkurenčními tlaky a tržními procesy uvnitř Unie (3, s. 8).

Makrointegrací či makroekonomickou integrací se rozumí záměrné a systematické aktivity států, které jsou uskutečněny například uzavíráním mezivládních dohod, pomocí nichž se vytvářejí předpoklady pro postupné propojování a slučování několika národních ekonomik v různých formách, jako jsou pásma volného obchodu, celní unie atd. Takto se realizují rozhodující integrační trendy při vzniku a rozvoji Evropských společenství čili EU, Evropského sdružení volného obchodu a další. Aby byla hospodářská integrace úspěšná, musí všechny potřebné procesy probíhat i na mikroúrovni podniků, zde můžeme používat pojem mikrointegrace (3, s. 8).

Česká republika, a dříve Československo, což byla menší či středně velká ekonomika s velkou mírou otevřenosti. Tím, že ČR leží v samém středu Evropy, je předurčena k zapojení mezinárodních ekonomických integračních seskupení. Po druhé světové válce byla ekonomická integrace výsledkem rozložení politických sil, a to zdaleka předběhlo i Československé členství v integračním uskupení. Poválečné období je možné považovat za podněcující dobu k zapojení do integračního seskupení (4, s. 7).

1.1.2 Vývoj vedoucí ke vzniku Evropské unie

Tato kapitola se stručně věnuje jednotlivým krokům vedoucím ke vzniku Evropské Unie.

Vznik Evropského společenství uhlí a oceli

Založení Evropského společenství uhlí a oceli ESUO je vnímáno jako první krok integrace. Hlavními iniciátory založení ESUO byli Jean Monnet a Robert Schuman (5).

Schumanův návrh byl, aby Francie a Německo seskupili svůj uhelný a ocelářský sektor pod kontrolu nadnárodní autority. Byl to velmi radikální krok, jelikož v tehdejší době byl právě uhelný a ocelářský sektor základem industriální ekonomiky, který překypoval významností pro armádu a průmyslovou sílu. Schuman se tímto krokem pojistil proti dalším francouzsko-německým válečným konfliktům (6, s. 37).

Výsledek podoby dnešní organizační struktury EU vděčí dlouholetému vývoji zahájeného v roce 1951. Tento organizační model sloužil jako vzor a zároveň i experiment, jak bude struktura dále fungovat (7).

Ke vzniku ESUO vedlo několik faktorů. Zaprvé snaha nalézt systém, který by bránil opětovné militarizaci poraženého fašistického Německa a který nastolí demokracii v poválečné Evropě, který znemožní návrat nacismu v jakékoliv jeho podobě. Dále bylo potřeba nastolit spolupráci západoevropských států umožňující efektivnější obnovu jejich poválečných ekonomik. Také tu byly velké tlaky ze strany Spojených států amerických, které vedly ke sjednocování západní Evropy, která by v budoucnu byla efektivní protistranou vůči východnímu bloku pod vedením Sovětského svazu. A ještě jedním z důležitých faktorů je internacionalizace světové ekonomiky (8, s. 32).

Evropské společenství uhlí a oceli bylo založeno v Paříži 18. dubna 1951, v platnost vstoupila 25. července 1952 na padesátileté výročí. Smlouvu podepsalo dohromady šest států: Německo, Francie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko a Itálie. Cílem ESUO bylo krůček po krůčku zrušit mezi členskými státy cla a další obchodní bariéry na trhu s ocelářskými, hutními výrobky a uhlím. V dalším kroku pokračovalo vytvoření volného obchodu mezi šesti zakládajícími státy (2, s. 24).

Těchto šest zakladatelských států mělo vizi nejen ekonomických cílů, ale i politických. Chtěli vytvořit prostředí, v kterém by soupeření mezi zeměmi nemohlo znovu přerůst ve válečný konflikt. Vytvoření ESUO mělo kladný vliv na Francii a Německo, kterým pomohlo odstranit konflikty v podobě dvou světových válek mezi nimi (9, s. 16).

ESUO je považován za největší dosažený úspěch federalistických snažení, jelikož od té doby se už nikdy nepodařilo, aby státy odmítly tak velké a významné množství suverenity a vlastního vlivu na nějakou konkrétní hospodářsko-politickou oblast (10, s. 21).

V 50. letech vznikl ambiciózní projekt politické integrace-Evropské obranné společenství, jehož cílem bylo kontrolovat vyzbrojení Spolkové republiky Německo v evropském rámci. Nástrojem k budoucí federaci Evropy měla být evropská armáda, ale odpor komunistů k této organizaci znemožnil ratifikaci této smlouvy. Později se otázka Spolkové republiky Německo vyřešila Pařížskými dohodami roku 1954 a ty umožnily přijetí SRN do NATO (11).

Římské smlouvy

Na začátku roku 1956 se sestavil přípravný výbor, který měl za úkol vypracovat zprávu o vytvoření společného evropského trhu a který zasedal v Bruselu pod vedením předsedy P. H. Spaaka, tehdejšího belgického ministra zahraničních věcí. Výbor předložil v dubnu 1956 dva návrhy. Prvním návrhem bylo vytvoření širokého společného trhu, EHS a druhý návrh obsahoval vytvoření Společenství pro atomovou energii EURATOM (10, s. 29).

Uhlí a ocel byly do poloviny 50. let tradičními strategickými surovinami, ale nyní se vytvářím zájem o jadernou energii. Vzniká tak obava, že ESUO nebude moci plnit funkci ochrany míru mezi Francií a Německem. A tak byly 25. března 1957 podepsány v Římě smlouvy o Evropském hospodářském společenství EHS a také o Evropském společenství pro atomovou energii EURATOM. Ratifikace těchto dvou smluv proběhly hladce a zcela bez potíží. V platnost naběhly smlouvy EHS a EURATOM 1. ledna 1958 (12, s. 36).

Evropské hospodářské společenství

Smlouva EHS a vytvoření společného trhu kladlo důraz na dva cíle. Prvním cílem byla transformace hospodářských podmínek obchodu a výroby na území Společenství a druhý cíl napomáhal k funkční konstrukci evropské politiky a k širšímu sjednocení Evropy (13).

Vytvoření EHS přispělo k vytvoření společného trhu se čtyřmi základními svobodami, kterými jsou volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Dále EHS pomohlo vytvořit celní unii a společnou politiku Společenství. Dalším přínosem byl institucionální trojúhelník skládající se z Rady EU, Evropské komise a Evropského parlamentu (13).

Evropské společenství pro atomovou energii

Zakládající státy hledaly v 50. letech způsob, kterým by dosáhly energetické nezávislosti. V té době již bylo známo, že toho lze dosáhnout pomocí jaderné energie, ale jelikož investiční náklady na jadernou energii byly přes limit možností jednotlivých států, musely se státy spojit a vytvořit EURATOM. Cílem bylo přispět k vytvoření a růstu evropského jaderného průmyslu, tak aby se zajistilo, že všechny členské státy budou moci využívat zdroj atomové energie, a hlavně zajistit bezpečnost dodávek (14).

EURATOM s jadernou energií realizuje skvělý přístup pro Společenství a kandidátské země, a proto má tato smlouva pro EU velký význam. Rozšíření EU na východ řeší oblast jaderné energie, a především její bezpečnost (12, s. 31).

Vývoj v 70. a 80. letech

Začátek 70. let probíhal optimisticky, jelikož ekonomická situace je příznivá a snaha postoupit v integraci sil. V roce 1969 se v Haagu řeší rozšíření EHS o další nové členy a v roce 1973 přibírá Evropské společenství nově Velkou Británii, Irsko a Dánsko (10, s. 54).

Rok pařížského summitu 1974 přinesl významný obrat v politice ES. V září 1974 vytvořil francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing rozvrh na pravidelné scházení hlav států členských zemí Evropského společenství, které by byly nápomocné k prohloubení evropských integračních procesů. Za tímto účelem vznikla Evropská rada, která se scházela třikrát a později dvakrát ročně, a řešila nejdůležitější problémy Společenství. Mezi významné dohody patří odsouhlasení Evropského parlamentu jako volného orgánu. Také rozhodnutí o nalezení konceptu pro politickou unii se řadí do výsledků Pařížského summitu. Návrh obsahující konkrétní návrhy prakticky ve všech oblastech ES byl předložen belgickým ministrovým předsedou Leo Tindemans v roce 1976, jako byl například návrh pro vznik monetární unie, evropské sociální a regionální politiky, posílení výkonných orgánů ES nezávislých na národních vládách atd. (15).

Roku 1977 byl založen společný Účetní dvůr a 1978 vznikl Evropský měnový systém EMS. Jelikož se zhroutila vojenská diktatura nemohly být ihned přijaty, navzdory zažádání o přijetí, do ES země: Řecko, Španělsko a Portugalsko. Později se ale situace

změnila a v roce 1981 bylo do ES přijato Řecko a až za dalších pět let Španělsko a Portugalsko (4, s. 38, s. 96).

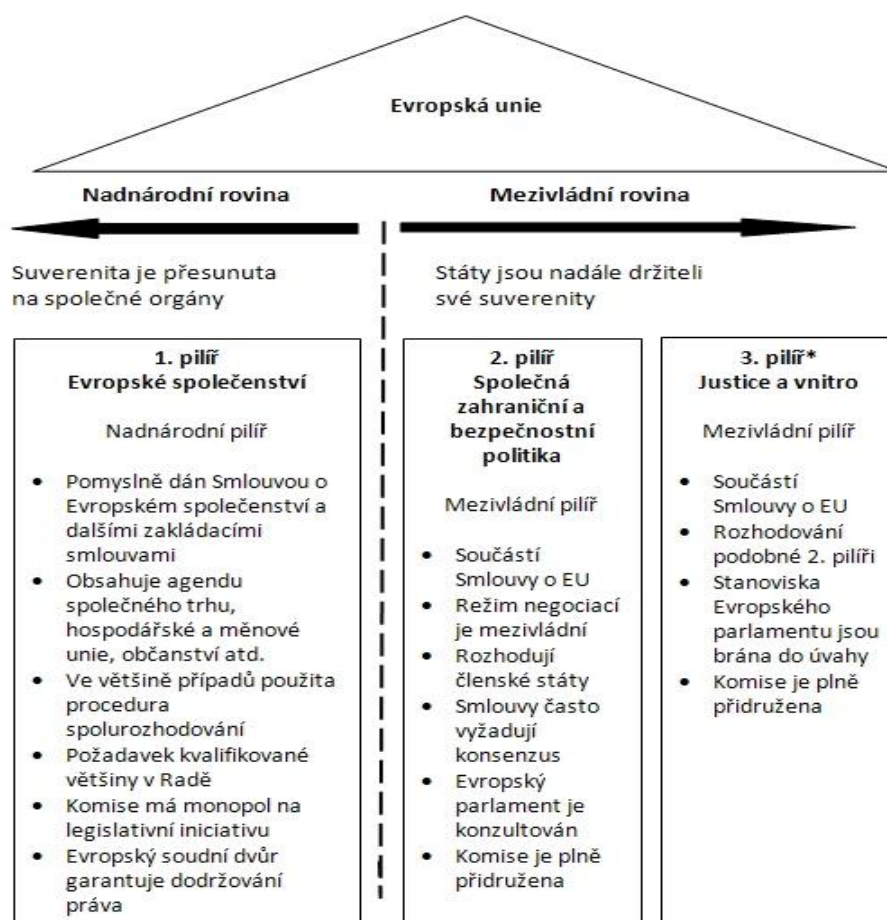
Maastrichtská smlouva

Rozpadem Sovětského svazu se naskytlo několik možností, kam by se mohl evropský kontinent ubírat. V roce 1992 byla podepsána Smlouva o Evropské unii všemi zúčastněnými stranami ES, která byla nazvána Maastrichtská smlouva a nabyla platnosti od 1. listopadu 1993. Maastrichtská dohoda rozdělila unijní záležitosti na tři oblasti, aby tak stanovila hranice mezi oblastmi nadnárodní spolupráce na jedné straně a na druhé straně oblasti, které byly určeny pro mezivládní dohody. Tato smlouva se dělí tedy do tří pilířové organizační struktury (6, s. 49).

Maastrichtská smlouva vytvořila čtyři základní ekonomické svobody a definovala tři základní pilíře:

- zachování nadnárodní pravomoci,
- Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) reagující na problémy mimo EU,
- Policejní a justiční spolupráce ve věcech trestních (10, s. 63).

Maastrichtský chrám nám znázorňuje základní pilíře EU:

Obrázek č. 1: Maastrichtský chrám (Zdroj: 16)

Evropská měnová unie

Projekt Evropská měnová unie je významná část Maastrichtské smlouvy, tento projekt nahrazuje národní měny členských států unie jednotnou měnou, která ovlivní nejen členské státy EU, ale i země mimo EU. V roce 1994 byl ve Frankfurtu nad Mohanem stanoven Evropský měnový institut, což byl zárodek Evropské centrální banky. Hlavním úkolem Evropského měnového institutu je vytvořit podmínky potřebné pro zavedení jednotné měny EURO. Proto musely členské státy dosáhnout kritérií konvergence stanovených pro vstup do měnové unie (3, s. 23).

Těmito konvergenčními kritérii jsou:

- **cenová stabilita** – trvalá cenová stabilita a průměrná míra inflace,
- **úroková míra** – pod 2 % průměrné úrokové míry tří nejúspěšnějších členských států,
- **rozpočtový deficit** – maximálně 3 % hrubého domácího produktu,
- **veřejná zadluženost** – maximálně 60 % hrubého domácího produktu a
- **měnová stabilita** – kurz země musí být stabilní vůči kurzům ostatních členských zemí (3, s. 24).

Kodaňská kritéria

Pod tlakem zemí střední a východní Evropy Evropská rada přijala v roce 1993 kodaňská kritéria, která musí všichni uchazeči o členství pro vstup do EU splňovat (17).

Dle článku 49 ve Smlouvě o EU smí každá evropská země respektující zásady svobody, demokracie, dodržování lidských práv i základních svobod a splňuje všechna kritéria pro přistoupení, požádat o členství EU (16).

Kritéria pro přistoupení do EU:

- **politická** – stabilní instituce, která zaručuje demokracii, právní stát, lidská práva a úctu k menšinám a jejich ochranu,
- **ekonomická** – musí mít funkční tržní hospodářství a schopnost zvládnout hospodářskou soutěž i tržní síly v EU,
- **schopnost přijmout závazky** spojené s členstvím a dodržovat cíle politické, hospodářské a měnové unie,
- **přijetí** celého souboru evropských právních **předpisů** a jejich účinné užití v daných správních a soudních strukturách (18).

Evropská unie má právo rozhodnout o čase, kdy bude chtít nové členy přijmout. Sjednání Maastrichtské smlouvy od začátku znamenalo, že Unie přijme další nové členy. Roku 1994 Unie přijala za své členy Finsko, Rakousko a Švédsko, a tak vzrostl počet členů na 15. To vedlo ke změnám, které byly sepsány do Amsterodamské smlouvy v roce 1997 a doplnila tak Maastrichtskou smlouvu, aby Unie fungovala jednoduše a přehledně. Amsterodamská smlouva vyřešila i institucionální otázky počítající s budoucností rozšíření Unie (19).

Evropská unie v 21. století

Smlouva z Nice nabyla platnosti v roce 2003 a stanovila institucionální podmínky pro rozšíření EU. V tomto roce započala debata o budoucnosti Evropy a rozšíření EU, tak aby se zachovala demokracie. Evropská rada odsouhlasila přistoupení deseti kandidátských zemí k EU v roce 2004. Mezi těmito deseti zeměmi byla i naše Česká republika, dále Slovensko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko a Slovinsko. Zanedlouho přistoupili do EU i Bulharsko a Rumunsku v roce 2007 (20).

V roce 2009 nabyla platnosti **Lisabonská smlouva**, která uzavřela několik let trvající proces vyjednávání o institucionálních věcech. Lisabonská smlouva změnila dosavadní zakládající smlouvy EU, a to Smlouvu o EU a Smlouvu o založení ES, ale nenahradila je. Tato smlouva řeší také oblast rozšiřování EU a postavení Evropské centrální banky (21).

V tabulce č. 1 je znázorněn přehled rozšiřovacího procesu EU.

Tabulka č. 1: Vývoj etapy rozšiřování EU (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 22)

Rok přistoupení	Členské státy
1. ledna 1958	Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko
1. ledna 1973	Dánsko, Irsko, Velká Británie
1. ledna 1981	Řecko
1. ledna 1986	Portugalsko, Španělsko
1. ledna 1995	Finsko, Rakousko, Švédsko
1. května 2004	Česko, Slovensko, Estonsko, Kypr, Malta, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Slovinsko

1. ledna 2007	Bulharsko, Rumunsko
1. července 2013	Chorvatsko

Členské země EU jsou žlutě zobrazeny v následujícím obrázku č. 2.

Obrázek č. 2: Členské země EU (Zdroj: 22)

Dalšími kandidáty o členství v EU jsou: Albánie, Makedonie (bývalá Jugoslávská republika), Černá hora, Srbsko a Turecko. A potencionálními kandidátskými zeměmi jsou: Bosna a Hercegovina a Kosovo (22).

1.2 Hospodářská a měnová unie v EU

Hospodářská a měnová unie Evropské unie je proces směřující ke vzniku a zavedení společné evropské měny v členských státech EU, a tím je Euro. Hospodářská a měnová unie se skládá ze dvou pojmů. Hospodářská unie řeší jednotný trh, jednotná pravidla hospodářské soutěže, koordinaci jednotlivých hospodářských politik atd. Měnová unie

představuje integraci finančních trhů, volné směně měn a fixaci měnových kurzů (32, s. 18).

Projekt hospodářská a měnová unie se váže jak s výhodami, tak i s možnými riziky. Za plusy vytvoření hospodářské a měnové unie je považován: napomáhání dosáhnout maximálního volného společného trhu, prohloubení již započaté integrace, posílení konkurence v EU, úspora nákladů na transakci směny různých měn, minimalizace výkyvů měnových kurzů, stabilita cen, podpoření růstu ekonomiky a snížení inflace. Na straně druhé mohou však vzniknout i rizika mezi které se řadí například kritéria pro společnou měnu, které vyžadují homogenní prostor s podobnými ekonomikami. Tím, že ČR vstoupí do měnové unie, ztratí měnový kurz a úrokovou míru, kterými stát upravuje svou národní ekonomiku (např. zaměstnanost a ekonomický růst), nikoliv ekonomiku celé Evropské unie (32, s. 19).

1.2.1 Historie hospodářské a měnové unie v EU

Původně se plánovalo zachování suverenity v měnové oblasti jednotlivých členských států. Když se začala budovat celní unie v Evropském hospodářském společenství, začaly se zvyšovat objemy obchodů, což potřebovalo stabilitu měnových kurzů, jelikož výkyvy by se projevovaly jako zrušení cla. První reálný návrh na vytvoření hospodářské a měnové unie padl roku 1970, když lucemburský ministerský předseda Pierre Werner předložil zprávu, která rozkládala vytvoření na tři etapy v následujících 10 letech, ale díky hospodářské nestabilitě v 70. letech tento plán nevyšel (33, s. 27).

Velkým krokem k měnové integraci bylo vytvoření Evropského měnového systému, jehož úkolem bylo podporovat stability měnových kurzů v Evropě. Evropský měnový fond chtěl vytvořit společnou evropskou měnovou jednotku ECU nahrazující evropskou zúčtovací jednotku EUA. Následně vznikl mechanismus směnných pevných kurzů ERM. Jednotná Evropa jde ruku v ruce s budováním jednotného trhu bez vnitřních hranic spolu s budováním hospodářské a měnové unie. Tehdejší předseda Evropské komise Jacques Delors naplánoval přesun k hospodářské a měnové unii ve třech krocích. V prvním kroku chtěl hlavně dokončit vnitřní trh. V dalším kroku se měla posílit hospodářská unie a vytvořit Evropský systém centrálních bank, ve kterém by členské státy předaly pravomoci na společnou úroveň. Ve třetím kroku se měly zafixovat měnové kurzy. Tyto

tři kroky neboli etapy, byly pak součástí Maastrichtské smlouvy, která stanovuje podmínky před přijetím společné měny, kterým se říká maastrichtská kritéria konvergence (33, s. 31).

Na summitu Evropské rady 15.-16. prosince 1995 bylo rozhodnuto, že společná měna ponese název euro. Také byl usnesen plán konečné etapy týkající se přechodu na euro. V roce 1997 byl schválen Pakt stability a růstu, jehož úkolem bylo pohlídat, aby státy plnily fiskální kritéria i po vstupu do hospodářské a měnové unie. Třetí závěrečná etapa vypukla 1.1.1999. Rada Evropské unie rozhodla o zafixování kurzu mezi měnami zúčastněných států a eurem. 1.1.2001 tvořili hospodářskou a měnovou unii celkem 12 členů: Irsko, Německo, Nizozemsko, Finsko, Francie, Rakousko, Belgie, Lucembursko, Španělsko, Portugalsko, Řecko a Itálie. 1.1.2002 se zavedly bankovky a mince, a to co nejrychleji, aby se moc nezatížili zúčastněné subjekty v souvislosti s oběhem dvou měn. Tento proces byl dokončen za dva měsíce 28.2.2002 (32, s. 77).

1.2.2 Maastrichtská kritéria konvergence

Jak už bylo zmíněno výše, maastrichtská kritéria určují podmínky pro přijetí jednotné měny, za kterých může být uchazečským státem přijata, když je plní a udržuje po určitou dobu. Tyto podmínky se dělí na dvě fiskální a tři měnová kritéria (34, s. 42).

Fiskální kritéria

Fiskální kritéria se skládají ze dvou částí, a to na rozpočtové kritérium a na kritérium zadluženosti.

- **Rozpočtové kritérium** udává, že rozpočtový deficit nesmí u uchazečské země překročit hrubý domácí produkt o více než 3 %. Od státu tedy očekává poměrně vyrovnané veřejné finance (35, s. 20).
- **Kritérium zadluženosti** vyměřuje veřejný dluh, tak aby nepřevyšoval 60 % hrubého domácího produktu (4, s. 148).

Hodnoty fiskálních kritérií byly formulovány hned na začátku určení těchto kritérií, avšak novější členské státy včetně ČR vstoupily do EU s nízkými veřejnými dluhy a hranice 60 % pro ně může být měkká. Mezinárodní měnový fond později prokázal, že nelze určit

jak velký poměr veřejného dluhu a HDP brzdí růst ekonomiky, ale hlavně aby měl klesající tendenci (36, s. 17).

Měnová kritéria

Měnová kritéria zahrnují inflační kritérium, úrokové kritérium a kritérium směnného kurzu.

- **Inflační kritérium** je cílem monetární politiky a centrálních bank, které se snaží inflaci udržet na určité úrovni. Stabilní cenový vývoj je totiž předpokladem pro stabilní hospodářský růst. Inflační kritérium požaduje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, která nepřesahuje 1,5 % míru inflace maximálně tří členských států s nejlepšími výsledky v cenové stabilitě, po dobu 1 roku před žádostí o členství EU (36, s. 20).
- **Úrokové kritérium** stanovuje průměrnou dlouhodobou nominální úrokovou míru, která nesmí překročit o 2 % úrokovou míru nejvýše 3 členských zemí s nejlepšími výsledky, opět po dobu 1 roku před šetřením o zařazení do EU (35).
- **Kritérium směnného kurzu** musí být dodržováno 2 roky před šetřením o členu EU a musí se řídit mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, tak aby dodržoval dané rozpětí a nedevalvoval devizový kurz své měny (4, s. 148).

Kritika Maastrichtských kritérií

Kritizuje se především nedostatečná vypovídající schopnost kritérií, a to hlavně dlouhodobá připravenost žadatelských států na přijetí jednotné měny. Dále se také najde kritika na kontraproduktivnost plnění kritérií. Státy, žádající o přijetí, musí provádět dezinflační monetární politiku, tak aby vyhověly kritériím pro přijetí, avšak to vede ke zpomalení potřeby, investic a celkovému ekonomickému růstu (35, s. 20).

1.2.3 Kritéria optimální měnové zóny

K povinným Maastrichtským kritériím se pojí i kritéria optimální měnové zóny, mezi které patří požadavky na mobilitu práce, otevřenost ekonomiky, pružnost cen a mezd, podobnost měr inflace, integrace finančních trhů atd. Nejpoužívanějšími kritérii

pomáhající ohodnotit daný stát jsou sladěnost hospodářských cyklů a podobnost ekonomických šoků (35, s. 22).

1.2.4 Členské země eurozóny

Zatím všechny členské země EU nepřijaly za svou měnu Euro. Například naše Česká republika má stále Korunu českou. Tyto členské země již přijali Euro za svoji měnu: Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko (22).

1.2.5 Přínosy měnové unie

Každá změna národní měny má nějaký vliv na jednotlivou zemi, a to může mít buď přímý rychlý dopad, který nastane hned po přijetí eura, nebo nepřímý dopad. Přímým dopadem nesoucí přínos je např.: omezení kurzového rizika, transparentnost cen, snížení nákladů na transakce a na obstarání kapitálu (35, s. 39).

Omezení kurzového rizika

Obchodování zemí s odlišnými měnami v eurozóně má dopad na všechny subjekty, jako jsou firmy při obchodování či cestovatelé v období dovolené. Změny kurzů, které nastanou po uzavření kontraktů, než se uskuteční platby, mohou vést k velkým kurzovým ziskům či ztrátám. Proto si podniky zakládají pojištění proti těmto rizikům, avšak tyto pojištění jsou pro ně již dalším transakčním nákladem (35, s. 40).

Přijetím jednotné měny dojde k odstranění kurzového rizika a nákladů, které se pojí ke snížení kurzového rizika, čímž je např. pojištění. Podporuje se tak export a import mezi zeměmi eurozóny (26, s. 157).

Vyšší transparentnost cen

Cenová transparentnost se bude moci projevit v dlouhém horizontu od zavedení společné měny. Zavedení jednotné měny Euro má pozitivní vliv na srovnání cen v různých zemích, protože to pozitivně působí na konkurenci na vnitřním trhu eurozóny. Spotřebitelé

obvykle srovnávají ceny stejných či podobných produktů, a to i za hranicemi vlastního státu, pokud by byl produkt výhodnější včetně dopravy (35, s. 44).

Snížení nákladů na transakci

Snížení transakčních nákladů by bylo přínosem a projevilo by se ihned zavedením jednotné měny. Transakční náklady jsou buď finanční nebo administrativní. Finanční náklady vznikají okamžitě provedením směnné platební operace. Administrativní jsou ty náklady, které se vážou na správu devizových prostředků, na účetní systémy pracující v různých měnách, na administrativní pracovníky atd. (35, s. 42).

Níže náklady na obstarání kapitálu

Nové členské země eurozóny snižují úrokové sazby, díky snížení kurzového rizika, a tím se sníží i rizikové prémie usnadňující přístup ke kapitálu, jelikož se pak stává levnějším (26, s. 158).

1.2.6 Náklady měnové unie

Náklady měnové unie se myslí negativní dopady na ekonomiku státu, který se stává členem eurozóny s jednotnou měnou. Těmito riziky jsou např.: zánik samostatné měnové politiky, administrativní a technické náklady, růst cenové hladiny a specifické náklady bankovního sektoru (26, s. 157).

Zánik samotné měnové politiky

Nástroje centrální banky pro udržení stabilní makroekonomie státu jsou měnové a kurzové politiky. Jelikož vstupem do eurozóny státy přijímají měnovou a kurzovou politiku eurosystému, přicházejí tak o svou měnu a tím i o tyto nástroje CB. Ale množství peněz v oběhu může být řízeno i přílivem či odlivem investičního kapitálu (35, s. 45).

Administrativní a technické náklady

Tyto náklady jsou využity, půl roku před a jeden rok po přijetí jednotné měny, na softwaru soukromých subjektů, veřejných institucí a finančních institucí, které jsou potřeba pro změnu původní měny na tu novou jednotnou v eurozóně. Po dobu přechodu měn je povinnost všech subjektů státu zobrazovat všechny částky v obou měnách. Dále je

povinnost provést další náklady na reklamní kampaně, informační sdělení: o důležitých termínech, o vzhledu bankovek a mincí, o koeficientu pro přepočítání atd. (35, s. 48).

Růst cenové hladiny

Při přechodu na euro se obvykle všichni obávají zdražování zboží a služeb, které záleží na dodržování pravidel zaokrouhlování cen. Pokud se budou tyto pravidla dodržovat, ke zdražení by nemělo dojít. Ze zkušeností států s jednotnou měnou vyplývá, že přechod na euro nezvýšil ceny tak dramaticky, jak se očekávalo (35, s. 50).

Specifické náklady bankovního sektoru

Prvotními jednorázovými náklady na zavedení eura budou pro banky např.: náklady na přípravu, výrobu a distribuci eura, náklady na stažení a zlikvidování původních mincí a bankovek, náklady na úpravu bankomatů atd. Avšak trvalým následkem bude pro banky snížení příjmů z devizových transakcí (35, s. 51).

1.2.7 Národní trhy

EU se snaží o propojení veškerých trhů členských zemí, a to pomocí tzv. zadávacích směrnic, které se starají o to, aby zákony o veřejných zakázkách byly ve všech členských státech EU přibližně stejné. Mezinárodní konkurence se stále rozvíjí a úkolem EU je předcházet problémům diskriminace jak přímo, tak i nepřímo. Například zadavatel nesmí **přímo** omezovat účast zahraničních subjektů a **nepřímo** nesmí odlišně podávat informace. Za velké pozitivum je brán růst konkurence přístupem zahraničních subjektů na domácí trh veřejných zakázek, což vede k nižším cenám pro veřejnost a k růstu veřejných výdajů. Velkou úlohu hraje i kontrola cen, aby nedošlo k zneužití pro nepřímou veřejnou podporu (41, s. 12).

2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

Tato část obsahuje základní charakteristiku srovnávaných zemí ČR a SR a komparaci obou zemí. Srovnání je velmi vhodné, vzhledem ke společné minulosti obou států. Z toho plyne velice blízká ekonomická situace, ale také kulturní aspekty a sociální prostředí. Tato kapitola bude zaměřena na makroekonomické ukazatele a na přijetí jednotné měny Euro. Bude analyzováno plnění maastrichtských kritérií. Také se zhodnotí připravenost České republiky na vstup do eurozóny oproti stavu Slovenska v eurozóně. Následně bude v další kapitole vytvořeno dotazníkové šetření, které bude distribuováno mezi podnikatele v tržním prostředí pohostinství a catering v České republice a na Slovensku.

2.1 Česká republika

Česká republika leží v samém středu Evropy, ne nadarmo se jí proto říká „srdce“ Evropy. Díky tomu patří Česká republika i mezi nejbezpečnější země světa, jelikož je dobře skryta před přírodními katastrofami. V posledních letech prochází významným vývojem, díky němuž se začala řadit mezi vyspělé země.

Základní údaje

Česká republika vznikla rozdělením Československé republiky na Českou republiku a Slovensko v roce 1993. Česko má parlament a v jejím čele stojí prezident, který jmenuje předsedu vlády. Česko je tvořeno 14 kraji, mezi ně patří i hlavní město Praha. Dle ústavy se jedná o demokratický právní stát s liberálním státním režimem a politickým systémem, který je založen na svobodné soutěži. Ekonomicky se ČR řadí dle Světové banky mezi 31 nejbohatších států světa s nejvyššími finančními příjmy. Hlavními odvětvími českého hospodářství se značí průmysl, velkoobchod, maloobchod, doprava, veřejná správa, obrana, zdravotní a sociální péče, vzdělání a pohostinství (24).

Obrázek č. 3: Poloha ČR (Zdroj: 23)

Hlavní informace ČR:

- hlavním městem je Praha,
- v čele státu stojí parlament s prezidentem, který jmenuje předsedu vlády,
- rozlohou zaujímá ČR 78 865 km²,
- počet obyvatel v roce 2018 dle EUROSTATU činí 10 610 055 obyvatel,
- podíl obyvatel na celkovém množství obyvatelstva EU je 2,07 %,
- hrubý domácí produkt na obyvatele v PPS 85,
- měna ČR je stále Koruna česká (CZK),
- úředním jazykem je čeština,
- do EU Česká republika vstoupila 1. května 2004 a
- země je součástí schengenského prostoru od prosince roku 2007 (24).

Přes polovinu exportu a přes 40 % importu provádí ČR se sousedními státy, kterými jsou: Slovensko, Polsko, Rakousko a především Německo (24).

Česká republika je součástí nejen EU, ale i dalších organizací: OSN (organizace spojených národů), NATO (Severoatlantická aliance), WTO (Světová obchodní

organizace), OECD (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě), WB (Světové banky) a V4 (Visegrádská skupina) (24).

V Global Competitiveness Report (GCR) z roku 2017-2018 se Česká republika stejně jako v loňském a předloňském roce umístila na 31. místě, a Slovenská republika na 59. místě ze 137 ekonomik světa. Zprávu o globální konkurenceschopnosti 2017-2018 (GCR) vydává od roku 1979 světové ekonomické fórum (WEF), které porovnává makroekonomickou konkurenceschopnost států na základě multikriteriálního indexu, zpracovaného na základě vlastní metodiky (43).

Vstup ČR do EU

Přiřazení České republiky ke členství EU trvalo poměrně dlouhou dobu. Již roku 1991 byla dohodnuta smlouva o přidružení Československé federativní republiky s Evropským společenstvím, ale do procesu zasáhl rozpad federace. Bylo potřeba vytvořit novou dohodu, která vznikla až v červnu 1993 a nabyla platnosti 1. února 1995. Začátkem roku 1996 se přihlásila Česká republika ke členství EU a v prosinci 1997 byla ČR pozvána s dalšími jedenácti kandidátskými státy k zahájení jednání o členství, avšak oficiální zahájení proběhlo až v březnu 1998. Poté byl proces opět narušen na konci 90. let, a to Benešovskými dekrety a budováním jaderné elektrárny Temelín (26, s. 18).

Tři předvstupní programy: Phare, SAPARD a ISPA před vstupem do EU pomáhaly kandidátským zemím při řešení problémů týkajících se zavádění evropské legislativy apod. Evropská komise několikrát ohodnotila Českou republiku, avšak poslední hodnotící zpráva se vydala v říjnu roku 2002 (26, s. 19).

Na zasedání Evropské rady v Kodani 12. – 13. prosince 2002 padla poslední předvstupní jednání, kde se uzavřely jednotlivé kapitoly a byla stanovena přechodná období pro přijetí evropské legislativy. Smlouva o přijetí byla podepsána 16. dubna 2003 v Aténách a Evropská rada přijala ČR 1. května 2004 (25, s. 167).

Politické strany ČR měly relativně společný názor pro vstup do EU, a to jak levicových (ČSSD), tak i pravicových stran (ODS). V opačném proudu byla však parlamentní strana KSČM, která byla proti vstupu do EU. Kvůli otázce vstupu ČR do EU se zrealizovalo lidové hlasování, které proběhlo v dějinách samostatného státu poprvé, a jemuž

předcházelo přijetí speciálního zákona o jednorázovém referendu. Referenda o vstupu do EU, které proběhlo 13. – 14. června 2003, se zúčastnilo cca 55 % oprávněných voličů a členství podpořilo 77 % hlasujících (25, s. 672).

Česká republika vstupem do EU dobrovolně přijala závazek o sjednocení evropské měny, jakmile bude schopna splňovat maastrichtská kritéria. Roku 2003 vláda ČR a Česká národní banka společně navrhly Strategii přistoupení ČR do eurozóny. V této strategii se určil daný termín v rozmezí 2009-2010, kdy mělo být euro přijato, za předpokladu pokračující reálné konvergence české ekonomiky a kdyby se splnila všechna maastrichtská kritéria. V roce 2006 se začala vláda ČR připravovat na přijetí eura tím, že začala vytvářet institucionální strukturu pro zavedení eura, kterou řídí Národní koordinační skupina pro zavedení eura skládající se ze zástupců ČNB a zainteresovaných ministerstev. Znamý ekonom prof. Ing. Oldřich Dědek, CSc. stojí v čele jako národní koordinátor, který je dokonce autorem knihy, z které jsem čerpala v této diplomové práci (27).

Roku 2007 Česká vláda aktualizovala Strategii přistoupení ČR do eurozóny, a to bez stanovení data vstupu do eurozóny, jelikož se nejprve musí vyřešit problémy v oblasti veřejných financí a posílit pružnost české ekonomiky (27).

V následující tabulce Tab. 2 naleznete přehledný souhrn důležitých dat, událostí a dokumentů ve vztahu ČR s EU.

Tabulka č. 2: Souhrn důležitých dat mezi ČR, SR a EU (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 4, s. 28; 45, s. 37)

Datum	Co se událo
Září 1988	Uzavření dohody Československa o výměně zboží
16.12.1991	Uzavření první Evropské asociační dohody, která upravuje ekonomické a politické vztahy, avšak po rozpadu Československa nějakou dobu zůstala pouze některá ustanovení
31.12.1992	Rozdělení Československa na Českou a Slovenskou Federativní Republiku
21.-22.6.1993	Prozatímní dohoda o obchodu a věcech mezi ČSFR (později jen ČR) a EHS s ESUO
4.10.1993	Česká republika uzavírá Evropskou asociační dohodu

15.12.1993	Slovenská republika uzavírá Evropskou asociační dohodu
Listopad 1994	Výbor pro evropskou integraci (koordinuje činnost státní správy při sbližování s EU)
Prosinec 1994	Summit Evropské rady v Essenu - strategie jak přičlenit kandidátské země střední a východní Evropy blíže k Společenství
1.2.1995	Evropská asociační dohoda nabyla platnosti s ČR i SR
Červen 1995	Summit Evropské rady v Cannes schválil Bílou knihu k rozšíření EU
Prosinec 1995	Summit ER v Madridu rozhodl, že po půl roce od skončení Mezivládní konference se začne jednat s novými kandidáty na členství (Mezivládní konference skončila v červnu 1997 na summitu ER v Amsterdamu)
27.6.1995	Slovensko zažádalo o členství v Evropské unii
17.1.1996	ČR zažádala o plné členství v EU (premiérem Václavem Klausem)
Prosinec 1997	Summit ER v Lucemburku potvrdil země, s kterými začnou jednat o přijetí
1998	Zahájení jednání o přijetí
Květen 2004	Přijetí ČR do EU spolu s dalšími zeměmi včetně Slovenska
21.12.2007	Česko i Slovensko je součástí schengenského prostoru
1.1.2009	Slovensko je součástí eurozóny

Národní plán ČR pro zavedení eura

Národní koordinační skupina, která je centrálním orgánem pro koordinaci zavedení eura v ČR, se skládá z pracovních skupin. Každá pracovní skupina je vytvořená pro následující sektory:

- finanční sektor,
- nefinanční sektor a ochrana spotřebitele,
- veřejné finance a veřejná správa,
- legislativa,

- informatika a statistika a
- komunikace (28).

Tyto skupiny řeší konkrétní odborné problémy, které plynou z plnění Národního plánu na zavedení Eura. V roce 2006 se vláda ČR rozhodla, že přijetí jednotné měny bude jednorázové, tzn. že zavedení eura proběhne rychle v jednom okamžiku, aby byl přechod co nejlevnější a nejefektivnější (28).

V dubnu 2007 byl přijat dokument Národního plánu zavedení Eura v České republice i s postupným plánem přejít k euro včetně pěti fází. Dokument obsahuje: základní zásady k zavedení Eura v České republice, harmonogram pro zavedení Eura v ČR, proces přípravy zavedení eura a shrnutí základních úkolů (29).

Nejdůležitější zásadou v tomto dokumentu je jednorázové zavedení („velký třesk“) spolu s: duální cirkulací koruny a eura v délce 14 dnů, zajištěním kontinuity právních nástrojů, pravidly pro použití přepočítacího koeficientu, pravidly zaokrouhlování, principy nepoškození občana, ujištěním cenové neutrality, předcházením zvyšování cen, minimalizací nákladů přechodu k euru a se stanovením věcné a finanční odpovědnosti (29).

V dokumentu Národního plánu zavedení eura v ČR můžete najít následující obrázek č. 4 harmonogram zavedení eura, z kterého vyplývá, že celý proces je naplánován pomocí 4 základních etap:

1. etapou je před přípravná fáze-vstup ČR do Evropského mechanismu směnných kurzů II (ERM II),
2. etapa je přípravná fáze, která sahá po rozhodnutí o přijetí ČR do eurozóny (členství v ERM II ale musí trvat minimálně 2 roky),
3. etapa leží mezi rozhodnutím Rady EU o zrušení výjimky pro zavedení eura a stanovením přepočítacího koeficientu do dne vstupu do eurozóny,
4. etapa je od vstupu do eurozóny (29).

Obrázek č. 4: Harmonogram zavedení eura (Zdroj: 29)

Na vstup ČR do EU existují rozdílné názory a stejně tomu je i přijetí eura. Prezident Václav Klaus byl euroskeptik, a proto za jeho vlády Euro nebylo přijato. Od roku 2013 je nynějším prezidentem Miloš Zeman, který slíbil, že navrhne referendum, které by se zajímalo o vyjádření českých obyvatel, zda mají zájem o připojení k jednotné evropské měně. Tomáš Sedláček, který byl ekonomickým poradcem Václava Havla, měl názor takový: „*Lidé jako Václav Klaus, kteří si myslí, že existence koruny nás ochrání před krizí, žijí ve světě snů.*“ (30)

Český trh práce

Spolupráce mezi ČR a Evropskou komisí v oblasti sociální a zaměstnanosti vznikla již před vstupem do EU v roce 2000, a to podpisem dokumentu Společné zhodnocení politiky zaměstnanosti: priority České republiky. Dokument obsahoval nejdůležitější úkoly v oblasti zaměstnanosti (reformu systému sociálního zabezpečení a důchodového systému, zajištění území mobility, modernizaci systému vzdělávání a reformu daňové soustavy). ČR se zapojila do užší spolupráce hospodářských politik, nejdříve prostřednictvím Lisabonské strategie a nyní v rámci strategie Evropa 2020 (42, s. 129).

Strategie Evropa 2020 pracuje na principu dobrovolného přístupu členských zemí k hlubší koordinaci národních hospodářských politik. Cílem této Strategie je zvýšit konkurenceschopnost evropského hospodářství jako celku. Základní nástroj realizace se nazývá Národní program reforem, které jsou naplánovány až do roku 2020 a obsahují

základní opatření. Každý rok jsou strategie aktualizovány, dle dosažených cílů a pokroku členských zemí (42, s. 130).

2.2 Slovenská republika

Slovensko je sousedním státem s Českou republikou, leží u jihovýchodní hranice ČR, a jak již bylo zmíněno, pojí ho s ČR společná historie, jelikož do roku 1993 tvořili Československou republiku.

Základní informace

Slovensko sousedí na východě s Ukrajinou, na jihu s Maďarskem, na jihozápadě s Rakouskem, na západě s Českem a na severu s Polskem. Slovensko je demokratickou republikou v čele s parlamentem. Hlavu výkonné moci sice zastává prezident, ale pouze formálně, jelikož má jen omezené pravomoci. Hlavní výkonnou rozhodující moc má předseda vlády. Slovenská republika se člení na 8 krajů, které mají název dle jejich hlavního města a od roku 2002 mají uznánu určitou míru autonomie (37).

Obrázek č. 5: Poloha SR (Zdroj: 44)

Hlavní informace Slovenska:

- hlavním městem je Bratislava,
- parlamentní demokratická republika s formální hlavou prezidenta, avšak výkonnou moc má předseda vlády,
- rozlohou zaujímá 49 000km²,
- počet obyvatel v roce 2018 dle EUROSTATU činí 5 421 349 obyvatel,
- podíl obyvatel na celkovém množství obyvatelstva EU je 1,07 %,
- hrubý domácí produkt na obyvatele v PPS 77
- měna je Euro – je členem eurozóny,
- úředním jazykem je slovenština,
- do EU Slovenská republika vstoupila též 1. května 2004 a
- země je též součástí schengenského prostoru od prosince roku 2007
- od roku 2007 je součástí ERM II,
- od 1.1.2009 je Slovensko součástí eurozóny (37).

Hospodářství na Slovensku zaujímá jako nejdůležitější odvětví průmysl z 27,3 %, dále velkoobchod a maloobchod, doprava, ubytovací a stravovací služby z 21,6 % a veřejná správa, obrana, vzdělání, zdravotní a sociální péče ze 13,4 %. V rámci obchodu Slovensko vyváží do členských zemí EU 85 % (22 % do Německa, 12 % do ČR, 8 % do Polska atd.) a zbylých 15 % mimo EU (2 % do USA, 2 % do Ruska, 2 % do Číny atd.). Do Slovenska se dováží 80 % z členských států EU (20 % z Německa, 17 % z ČR, 10 % z Rakouska atd.) a mimo území EU se dováží zbylých 20 % (5 % z Jižní Koreje, 4 % z Ruska atd.) (37).

Za Slovensko zasedá v Evropském parlamentu 13 poslanců a na půdě Rady EU se v pravidelných intervalech schází ministři všech členských států včetně slovenských zástupců vlády, kteří přijímají právní předpisy EU a koordinují své politiky. Za člena Evropské komise vybralo Slovensko Maroše Šefčoviče, který je místopředsedou pro energetickou unii. Slovensko zastupuje v Evropském hospodářském a sociálním výboru 9 členů a také 9 zástupců v Evropském výboru regionů. Slovensko má také stálé zastoupení v Bruselu, jehož prostřednictvím komunikuje s orgány a institucemi EU (37).

Vstup Slovenska do EU

Slovensko muselo nejdříve vstoupit do EU, aby poté mohlo splnit řadu kritérií a podmínek potřebných pro přijetí eura. Celý tento proces trval 16 let od rozdělení Československa. Od vzniku Slovenské republiky bylo hlavní prioritou zahraniční politiky vstoupit do EU. Začátek procesu integrace Slovenska se proto počítá už od roku 1993 (38, s. 4).

Avšak v roce 1993 se jednalo již o druhý pokus přidružení Slovenska k EU, jelikož úplně prvotní zájem Slovenska začal již v 90. letech 20. století ještě jako součást Československé republiky (39).

V roce 1993, za vlády Vladimíra Mečiara, byla podepsána Asociační dohoda (Evropská dohoda o přidružení k EU), která nabyla platnosti v roce 1995. V dohodě bylo obsaženo jednoznačné ustanovení o možném plánu členství v EU a skládala se ze čtyř hlav:

- volný pohyb kapitálu,
- pohyb pracovní síly a poskytování služeb,
- platby, kapitál, konkurence a další ekonomické ustanovení a
- přiblížení zákonů Slovenska a EU, vytvořit mezi nimi ekonomickou spolupráci volného obchodu v horizontě 10 let (38, s. 8).

V roce 1997 se konal summit ER v Luxemburgu, kde bylo vyhodnoceno Slovensko jako nedostačující v demokratické funkci a mající nestabilní ústavní instituce, tudíž Slovensko nesplňovalo Kodaňská kritéria. Vztahy s EU rozvíjelo Slovensko dále v Partnerství pro vstup a až po parlamentních volbách v roce 1999 bylo Slovensko schváleno za člena EU na Evropské radě v Helsinkách. Následná konference pro přístupové země (tzv. Helsinských zemí) proběhla v roce 2000, kdy bylo Slovensko prohlášeno za ekonomicky fungující a s předpokladem čelit konkurenci a trhu v EU. Summit v Kodani roku 2002 ukončil přístupové práce a určil konečné datum pro vstup nových členů. V roce 2003 schválil Evropský parlament přistoupení všech deseti kandidátských zemí. Slovensko ještě čekalo referendum vypsané prezidentem Rudolfem Schusterom, ve kterém si občané SR úspěšně odhlasovali 92,46 % vstup Slovenska do EU. 1.5.2004 byla Slovenská republika přijata za člena EU (39).

Vstup Slovenska do eurozóny

Slovensko bylo přijato za člena EU v září 2004. Slovenská strategie určila vstup do eurozóny do roku 2009. Potřebný materiál definující konkrétní úlohy (legislativu, bankovní sektor, samosprávu, podnikatelskou sféru atd.) pro vstup SR do eurozóny byl schválen v červnu 2005 pod názvem Národní plán zavedení eura v SR. Ještě toho roku vstoupila SR do kurzového režimu ERM II-Evropského měnového systému, jehož členem musí být země nejméně dva roky před přijetím společné měny. Plnění kurzového kritéria je však přísnější než jen udržení ve standardním fluktuačním pásmu. Země musí udržovat svůj devizový kurz v intervalu $\pm 2,25$ okolo centrální parity ERM II, a to bez výrazného napětí. To znamená, pokud centrální banka takové země udržuje kurz v tomto rozmezí za pomoci nadměrných intervencí či netržních opatření, tak země kritérium kurzové stability neplní. Po projití dalších potvrzení o plnění Maastrichtských kritérií a na závěr stanovením kurzu slovenské koruny vůči euru na 30,126 SKK/EUR se vstup Slovenska do eurozóny datuje k 1.1.2009 (39).

Slovenská republika tvoří spolu s ČR, Maďarskem a Polskem Visegrádskou čtyřku, která je spojována nejen díky geografickému sousedství, ale také díky velkému množství společných ekonomických charakteristik. Přístup SR k eurozóně může sloužit jako inspirace pro rozvíjející ekonomiky s podobným režimem měnové a kurzové politiky, jelikož před vstupem do eurozóny Slovenská ekonomika velmi rychle vzrostla. Tempo růstu HDP se pohybovalo v letech 2006 do 2008 v hodnotách 8,5 %, 10,5 % a 5,8 %. Tento výkon se při dodržování maastrichtských kritérií hodnotil jako úctyhodný. Na tomto základě aplikovaná strategie vyhodnotila, že lze mít reálnou i nominální konvergenci současně. Plovoucí kurz reagoval na vysoký jednociferný růst a nominálně posílil, tím dokonce tlumil inflaci bez vznikajících problémů s vnější nerovnováhou (40, s. 156).

Měnová strategie Slovenska se řídila tím, že zpevňování měny pomůže dohnat ekonomiku a splní tak i požadavky inflačního kritéria, aniž by ohrozilo plnění kurzového kritéria. Asymetrická konstrukce kurzového kritéria nezakazuje revalvovat centrální paritu, kdyby sílící kurz mohl vybočit z fluktuačního pásma. Avšak devalvace centrální parity by znamenala konec členství v eurozóně. Fiskální kritérium zamezuje vládě používat rozpočet jako dodatečný zdroj inflačních tlaků (40, s. 156).

Do ERM II (Evropský mechanismus směnných kurzů II) slovenská koruna vstoupila v listopadu 2005 s centrální paritou 1 EUR se rovnalo 38,455 SKK. Do této doby se nepodařilo, aby centrální parita měny revalvovala dvakrát, a ještě k tomu tak výrazně. Prvně revalvovala v březnu 2007 z hodnoty 38,455 na 35,44 SKK/EUR (o 8,5 %) a znovu revalvovala v květnu 2008 z hodnoty 35,44 na 30,126 SKK/EUR (o 17,6 %). Tento poslední kurz 30,126 SKK/EUR se zafixoval, a tak slovenská koruna vstoupila v roce 2009 do evropské a měnové unie (40, s. 157).

Slovensko mělo v době plnění maastrichtských kritérií obavy z růstu inflace, jelikož odstraněním slovenské koruny též zaniklo protiinflační působení. Fixace měny na silné úrovni tedy znamenala pro rychle vzrůstající tempo, pomoc tlumit cenový růst. Když se v roce 2008 rozhodovalo o výši přepočítávacího koeficientu, nikdo netušil, co budoucnost přinese. Avšak pád investiční banky Lehman Brothers vyvolal světovou finanční a hospodářskou krizi, a tak se volba silné měny projevila jako nevhodně nastavený kurz (40, s. 157).

2.3 Makroekonomické ukazatele srovnávaných zemí

V této části se porovná vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů v obou zemích, a to jak v období před vstupem, tak i po vstupu. Analýza základních makroekonomických ukazatelů nám pomůže nastínit aktuální situaci v obou zemích a jejich plnění maastrichtských kritérií. Česká republika a Slovensko tak budou srovnány a zhodnoceny pomocí těchto vybraných makroekonomických ukazatelů: hrubý domácí produkt (HDP), hrubý domácí produkt přepočítaný na obyvatele, vývoz a dovoz zboží (v absolutních hodnotách), dlouhodobá míra nezaměstnanosti a saldo státního rozpočtu.

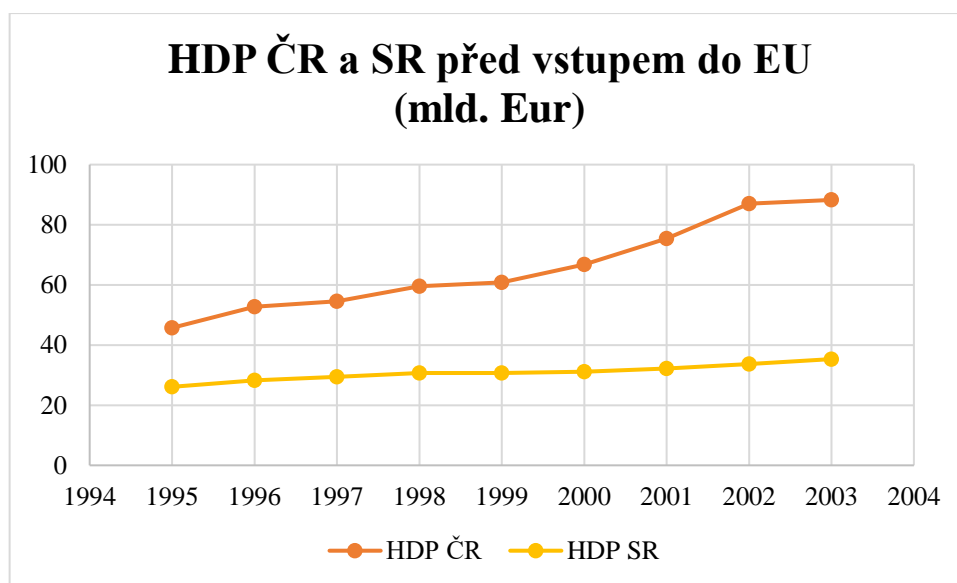
2.3.1 Hrubý domácí produkt ČR a SR

Hrubý domácí produkt, zkráceně HDP, je obecně nejpoužívanější ukazatel k měření výkonnosti ekonomiky. V této diplomové práci jsou posuzována data od roku 1995 do loňského roku 2018, přičemž toto období bylo pro zkoumání rozděleno na dvě části, a to na první část před vstupem do EU a druhou část od roku 2004 po vstupu do EU. Pomocí HDP se vyjadřuje celková peněžní hodnota statků a služeb, které vytváří domácí i zahraniční výrobní faktory na území určité ekonomiky za období jednoho roku.

V tabulce číslo 3 a v grafu číslo 1 je zobrazeno HDP pro ČR a zvlášť pro Slovensko od roku 1995 do roku 2003, než vstoupily obě země do EU.

Tabulka č. 3: HDP ČR a SR před vstupem do EU (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 46)

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
HDP ČR (mld. Eur)	45,72	52,77	54,52	59,54	60,8	66,84	75,39	87,06	88,25
HDP SR (mld. Eur)	26,11	28,21	29,39	30,69	30,7	31,14	32,19	33,73	35,33

Graf č. 1: HDP ČR a SR před vstupem do EU (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 46)

V tabulce č. 3 a grafu č. 1 je patrné, že hrubý domácí produkt České republiky je jednoznačně vyšší než hrubý domácí produkt Slovenska. To značí jednoznačně vyšší ekonomickou sílu a ekonomickou úroveň ČR. Rozdíl mezi oběma státy je více než dvojnásobný. Vývojový trend ČR je v této oblasti před vstupem do EU rostoucí, což lze hodnotit jednoznačně kladně. Vývojový trend Slovenska je také mírně rostoucí, avšak s velmi pomalým růstem.

V letech 1989 až 1993 proběhl v ČR silný pokles ekonomické aktivity, a to pokles HDP o více než 20 %. V následujících letech došlo k obratu a od roku 1995 HDP rostlo, ale nad úroveň roku 1989 se dostalo teprve v roce 2000. Od tohoto roku HDP v České

republiky roste kontinuálně rychleji. Přispěly k tomu vyšší vývozy do EU a také nárůst přímých zahraničních investic. HDP roste dokonce rychleji od roku 2000 než HDP v EU 15, za něž je považováno prvních patnáct členů Evropské unie, mezi které patří dvanáct zakládajících zemí Evropské unie, které podepsaly smlouvu v Maastrichtu v roce 1993 (Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Řecko, Spojené království, Španělsko) a Rakousko, Švédsko a Finsko, které přistoupily do EU v roce 1995 (46).

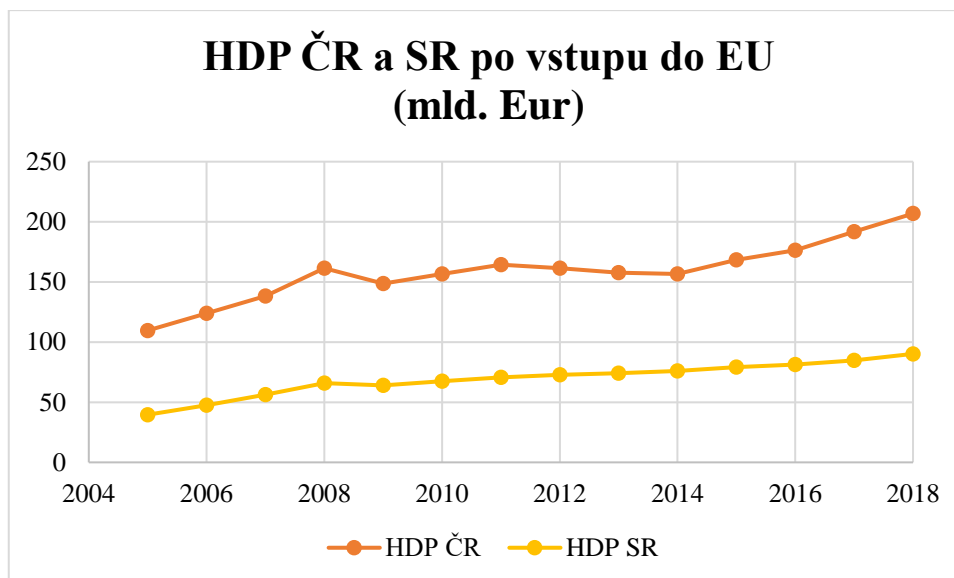
V následujících dvou tabulkách a grafu je znázorněn vývoj HDP ČR a Slovenska po vstupu do EU, a to od roku 2004 do roku 2018.

Tabulka č. 4: HDP po vstupu do EU 2004-2012 (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 46)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HDP ČR (mld. Eur)	96,03	109,63	123,94	138,3	161,31	148,68	156,72	164,43	161,43
HDP SR (mld. Eur)	37,17	39,61	47,45	56,24	66	64,02	67,57	70,63	72,7

Tabulka č. 5: HDP po vstupu do EU-pokračování 2012-2018 (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 46)

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
HDP ČR (mld. Eur)	157,74	156,66	168,47	176,37	191,72	206,82
HDP SR (mld. Eur)	74,17	76,09	79,14	81,23	84,85	90,20

Graf č. 2: HDP ČR a SR po vstupu do EU (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 46)

V roce 2008 nastala pozitivní změna a HDP vzrostlo, jelikož tento rok se rozšířila globální finanční krize, která začala v předešlém roce v USA. Tato krize postupně ovlivnila další vyspělé ekonomiky, což se projevilo v následujícím roce propadem HDP o necelých 13 mld. EUR. Jedná se tak o nejhlubší propad HDP od roku 1992 a může za to především propad zahraniční poptávky. Od čtvrtého čtvrtletí roku 2008 již reálné HDP neroste, ale v obou státech je zaznamenán pokles hodnot. Z dat je možné vyčíst, že roky 2009 i 2010 byly rizikové, zpomalil se hospodářský růst. Od roku 2009 HDP rostlo výrazně pomalejším tempem, a to o více jak polovinu než v přechozích letech. Vládní sektor nastavil v období 2012-2013 úsporná opatření a utlumil domácí poptávku. Tím nastalo další období recese. V následujících letech od roku 2014 HDP roste a přispívá tomu především rostoucí domácí poptávka (47).

V roce 2009 pokles českého reálného HDP nebyl tak rychlý, ale za to byl zaznamenán tři období po sobě. Na Slovensku je pokles zaznamenán jen v jednom období. Ekonomika Slovenska se dostala do předkrizové úrovně již ve druhém čtvrtletí roku 2010. Avšak ekonomika České republiky ožívala mnohem pomaleji a na své hodnoty před krizí se vyšplhala až po roce 2013.

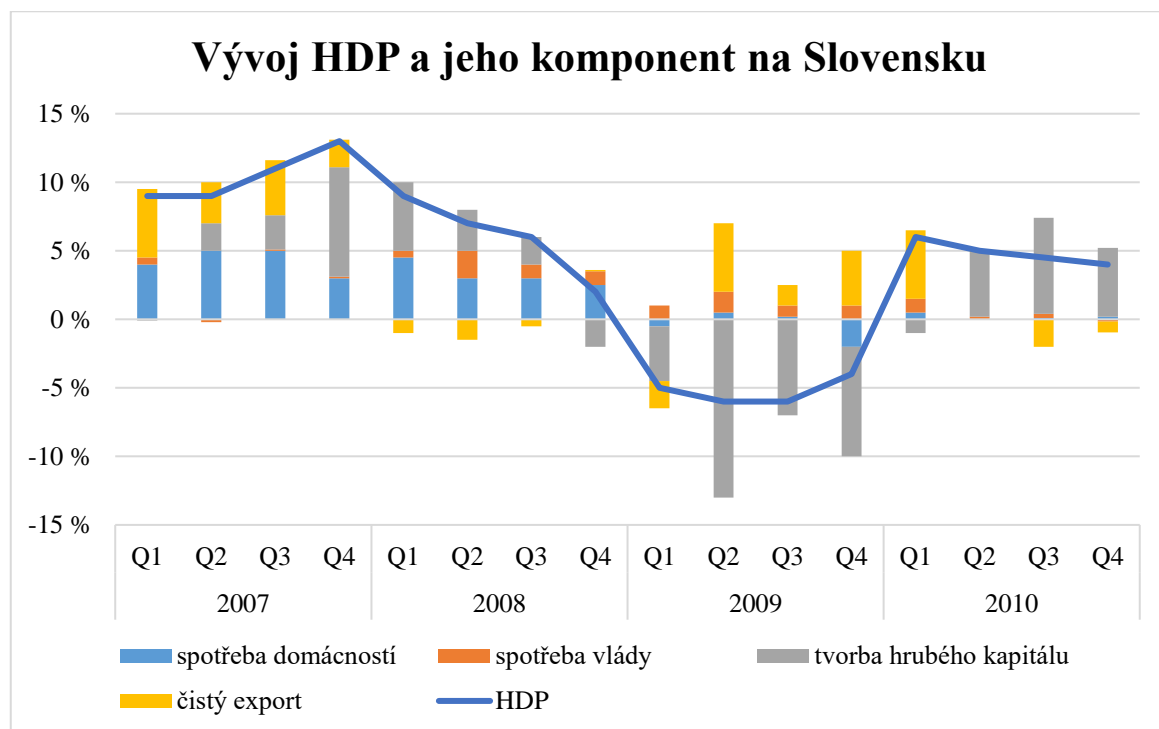
Vývoj růstu reálného HDP v období po intervenci od roku 2013 se zrychloval. ČNB se díky intervenci nechtěla jen vyhnout deflaci, ale sledovala i další dílčí cíle jako zvýšenou

spotřebu z důvodu vyššího inflačního očekávání a podporu exportu. Nastartování ekonomiky od druhé poloviny roku 2013 můžeme pozorovat u obou zemí při porovnání meziročního vývoje míry reálného HDP. Na Slovensku probíhal vývoj plynuleji bez výrazných skoků. Zatímco v ČR byl ve čtvrtém čtvrtletí roku 2014 zaznamenán meziroční propad české ekonomiky, avšak v následujícím prvním čtvrtletí roku 2015 se projevil výrazný meziroční i mezičtvrtletní nárůst. Pokračující růst ekonomiky můžeme pozorovat až do letošního roku 2019.

2.3.2 Vývoj HDP a jeho komponent během krize

Slovensko

V následujícím grafu č. 3 je vyobrazen vývoj čtvrtletního růstu HDP Slovenska v meziročních změnách v % v období 2007-2010, kdy bylo Slovensko poznamenáno krizí, včetně podílu jednotlivých složek v procentních bodech., kterými jsou spotřeba domácností, spotřeba vlády, tvorba hrubého kapitálu a čistý export.

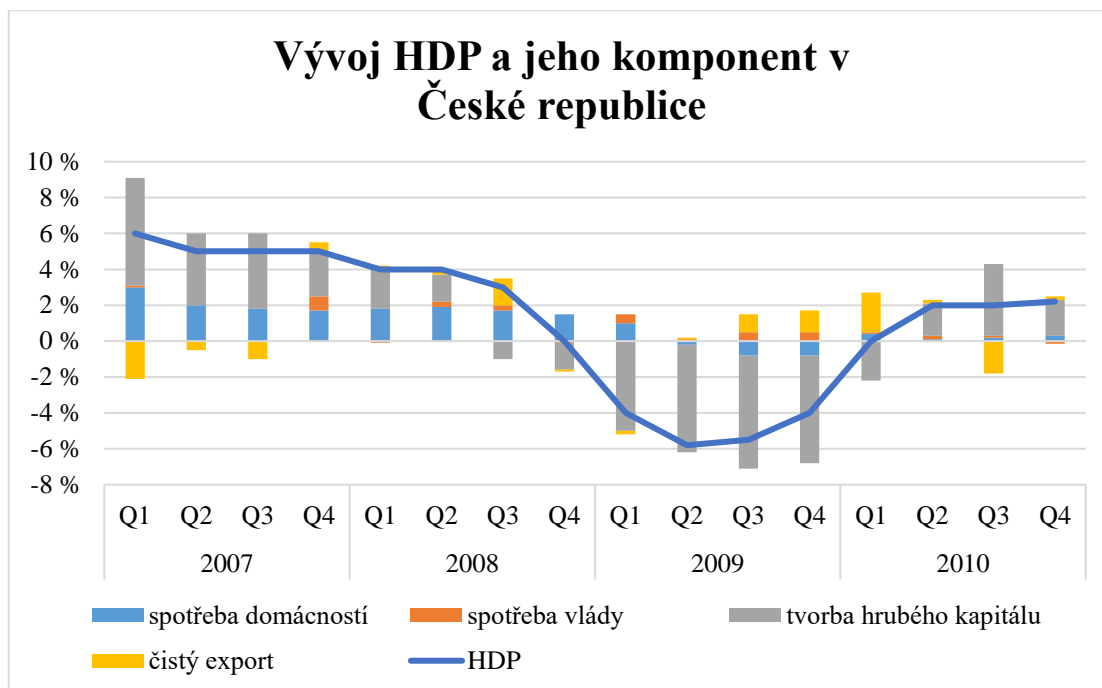
Graf č. 3: Vývoj HDP a jeho komponent na Slovensku v období 2007-2010 s ovlivněním krize (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 50)

Jednotlivé komponenty HDP odhalují hlavní příčinu propadu HDP Slovenska, a tou je především propad investic, které v prvním čtvrtletí roku 2009 propadly o 5 % a ve druhém čtvrtletí až o 13 % oproti předchozímu roku. Ve třetím čtvrtletí už tento propad zachraňovala zvyšující se spotřeba vlády reagující na příchozí krizi. Později to ovšem mělo dopad na zvyšující se dluh. Prudký propad zmírnil i růst čistého exportu, a tak spolu s růstem vládních výdajů napomohl k oživení ekonomiky až do prvního kvartálu roku 2010. V roce 2010 odezněly nejvýraznější dopady krize a firmy začaly být opět ochotny více investovat, což se projevilo na růstu během roku 2010 s pokračováním až do roku 2011. Ve třetím kvartálu roku 2010 a druhém kvartálu roku 2011 ale byly bržděny poklesem čistého exportu, kterému napomohl v roce 2011 i pokles vládních výdajů a poptávky domácností.

Česká republika

Porovnáním vývoje reálné míry růstu v ČR je z grafu č. 4 patrné, že vývoj a příspěvky jednotlivých komponent k růstu byly podobné jako na Slovensku. Také Česká republika zaznamenala díky velkému snížení investic propad HDP, ale nebyl tak šokující ve srovnání se Slovenskem. Rozdíl mezi ČR a Slovenskem se projevil tak, že česká vláda nebojovala proti krizi zvyšováním vládních výdajů, což se projevilo na následujícím pomalejším oživování. K oživení přispěl také růst čistého exportu stejně jako na Slovensku. Také vývoj ve všech 4 čtvrtletích v roce 2010 byl obou zemích. Růst HDP byl zapříčiněn především růstem investic, který byl zpomalen poklesem čistého exportu jen ve třetím čtvrtletí roku 2010.

Graf č. 4: Vývoj HDP a jeho komponent v ČR v období 2007-2010 s ovlivněním krize (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 50)

Změna nastala od roku 2011, kdy Nečasova vláda rozhodla provést restrukturalizaci a snížení vládních výdajů. To vedlo k recesi české ekonomiky. Situace byla mírněna ze začátku růstem čistého exportu. V roce 2012 nastaly v eurozóně problémy a s tím poklesly i investice. Horšící se situace ovlivnila negativně i spotřebu domácností. Oživení ekonomiky přišlo v druhé polovině roku 2013, které bylo zapříčiněno hlavně růstem čistého exportu a ve třetím čtvrtletí v roce 2013 růstem spotřeby domácností a růstem vládních výdajů.

2.3.3 Shrnutí vývoje HDP v ČR a na Slovensku

Porovnáním dat vyplývá, že krize měla velký dopad na ekonomický růst České i Slovenské republiky. Menší šok utrpěla Česká republika v roce 2009, avšak Slovensko se z krize rychleji vzpamatovalo a od roku 2009 zaznamenává jen ekonomický růst. Avšak Česká republika se v roce 2012 ocitla opět v recesi. Přístup obou vlád ke krizi byl rozdílný, tudíž i vývoj ekonomik se od sebe liší. Slovenská vláda v reakci na krizi zvýšila vládní výdaje, ale česká vláda naopak vládní výdaje snížila. To vyplývá z grafů č. 3 a č. 4. Jinak byl vývoj během krize v obou zemích dost podobný. Propad HDP nastal v ČR i na Slovensku především propadem investic a na oživení využily hlavně zvýšení čistého

exportu. Výhoda plovoucího kurzu domácí měny se projevila při růstu HDP jen okrajově. Data také napovídají, že česká ekonomika nastartovala svůj opětovný růst v polovině roku 2013, kterému napomohla nejspíše ČNB zvýšením spotřeby domácností z důvodu očekávané inflace. Srovnáním ČR se Slovenskem dospějeme k závěru, že na růst obou ekonomik měly vliv podobné faktory, jak před intervencí, tak i po ní.

2.3.4 Průměrné tempo růstu reálného HDP

V následující tabulce č.6 je znázorněno průměrné tempo růstu reálného HDP v období po vstupu do EU 2004–2018 pro ČR i Slovensko. Hodnoty jsou vypočítány pomocí geometrického průměru z čtvrtletních dat míry růstu reálného HDP. Míra růstu je porovnána se stejným čtvrtletím předchozího roku. Hodnota průměrného tempa růstu udává, jaký byl roční přírůstek v případě konstantního tempa růstu. Z uvedených dat je zřejmé, že Slovensko rostlo ve zkoumaném období rychlejším tempem než Česká republika.

Tabulka č. 6: Průměrné tempo růstu reálného HDP v letech 2004-2018 (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 48)

Průměrné tempo	
Česká republika	2,8 %
Slovensko	3,99 %

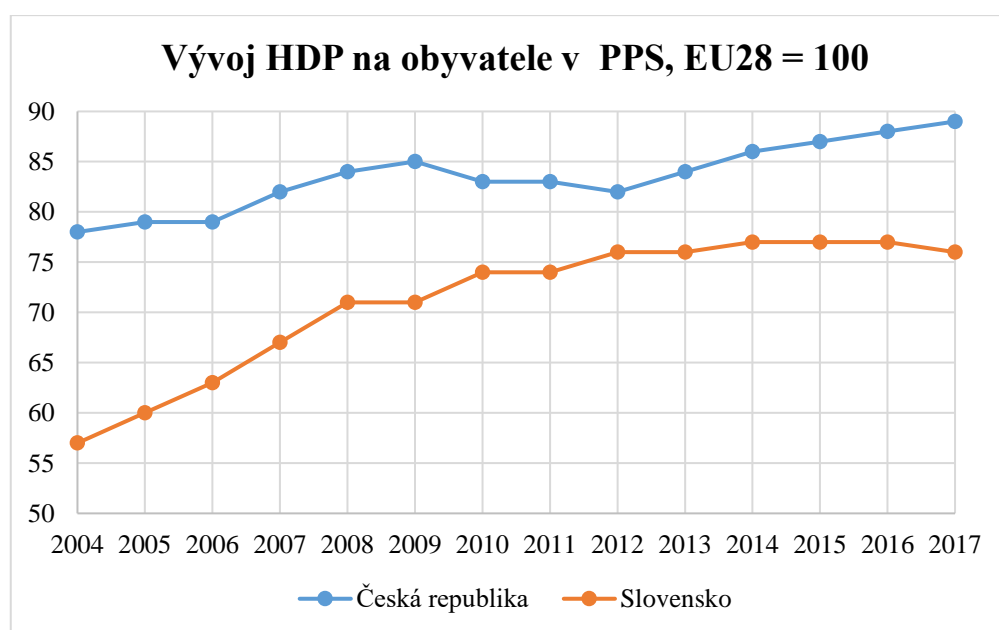
2.3.5 Vývoj HDP na obyvatele v PPS

Porovnáním HDP na obyvatele v paritě kupní síly ČR i SR v relaci v průměru EU28 = 100 je patrné, že oba státy jsou ekonomicky pod průměrem EU. ČR dosahuje vyšší konvergence než Slovensko, které má v této statistice nižší hodnoty, ale dohání vyspělé státy i Českou republiku mnohem rychlejším tempem. V následující tabulce č. 7 naleznete průměrné tempo růstu HDP na obyvatele v PPS po vstupu do EU do období před a po vstupu Slovenska do ERM II v roce 2007, a také zahrnuje následný vstup Slovenska do eurozóny v roce 2009.

Tabulka č. 7: Průměrné tempo růstu HDP na obyvatele v PPS (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 48)

	Průměrné tempo růstu 2004-2007	Průměrné tempo růstu 2007-2018
Česká republika	2,2 %	0,4 %
Slovensko	5,5 %	2 %

V grafu č. 3 i tabulce č. 7, která obsahuje průměrná tempa růstu před rokem 2007 a vstupem Slovenska do EMR II s pokračujícími roky, můžete vidět, že se tempo konvergence po vstupu Slovenska do eurozóny značně zpomalilo. I tak Slovensko pokračuje s rychlejším tempem růstu konvergence v průměru EU28 než Česká republika.

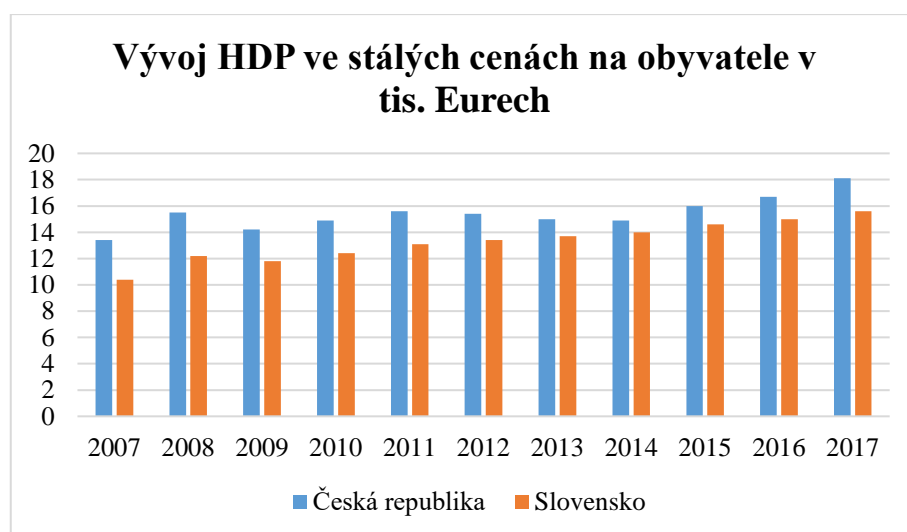
Graf č. 5: Vývoj HDP na obyvatele v PPS, EU28=100 (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 49)

2.3.6 Vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách

Při porovnání vývoje HDP na obyvatele ve stálých cenách v tisících Eurech, které jsou zapsány do tabulky č. 8 a následně i pro názorné porovnání do grafu č. 4, je patrné, že HDP na obyvatele České republiky vykazuje vyšší úroveň než Slovensko.

Tabulka č. 8: Vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách v tis. Eurech (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 46)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ČR	13,4	15,5	14,2	14,9	15,6	15,4	15	14,9	16	16,7	18,1
Slovensko	10,4	12,2	11,8	12,4	13,1	13,4	13,7	14	14,6	15	15,6

Graf č. 6: Vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách v tis. Eurech (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 46)

2.3.7 Inflace

Monetární politika se věnuje svému hlavnímu cíli, kterým je péče o cenovou stabilitu. Hodnoty průměrného meziročního přírůstku indexu spotřebitelských cen s inflačním cílem centrálních bank naleznete níže v tabulce č. 9.

ČNB inflační cíl, od vstupu do EU, jedenkrát změnila. Inflační cíl v celkové inflaci ve výši 3 % byl platný od ledna 2006 do prosince 2009, poté byl změněn od ledna 2010

na výši 2 % s platností až do přistoupení ČR k eurozóně. ČNB usiluje o to, aby se budoucí inflace stále nacházela ve výši 2 %, ale skutečná inflace se od této hodnoty odchyluje v důsledku nepředvídatelných šoků. I když měnová politika na tyto šoky reaguje a snaží se, aby bylo v budoucnu bodového inflačního cíle dosaženo, není schopna inflaci okamžitě navrátit k 2 % cíli. Tuto nejistotu zachycuje toleranční pásmo o šíři jednoho procentního bodu směry nad i pod (55).

Měnová strategie ECB odvažuje inflační cíl od meziročního růstu HICP (Harmonised Index of Consumer Prices), který je nižší než 2 %. Cílem ECB je tedy udržet inflační cíl těsně „pod“ 2 %, avšak ve střednědobém horizontu počítají s inflační výší okolo 2 % (56).

Tabulka č. 9: Plnění inflačního cíle v ČR a SR (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 57 a 58)

Rok	Míra inflace		Inflační cíl	
	ČR	SR	ČNB	ECB
2009	1 %	0,9 %	3 %	2 %
2010	1,5 %	0,7 %	2 %	2 %
2011	1,9 %	4,1 %	2 %	2 %
2012	3,3 %	3,7 %	2 %	2 %
2013	1,4 %	1,5 %	2 %	2 %
2014	0,4 %	-0,1 %	2 %	2 %
2015	0,3 %	-0,3 %	2 %	2 %
2016	0,7 %	-0,5 %	2 %	2 %
2017	2,5 %	1,3 %	2 %	2 %
2018	2,1 %	2,5 %	2 %	2 %

Z tabulky č. 9 vyplývá, že stanovený inflační cíl byl častěji plněn v ČR než na Slovensku. Proto je možné tvrdit, že ČNB byla schopna udržovat stabilnější cenovou hladinu za pomoci nástrojů monetární politiky. Nesmíme ale zapomenout, že monetární politika ECB se musí rozhodovat dle posouzení eurozóny jako celku, a neodpovídá tedy vždy potřebám jednotlivých členských států.

V roce 2011 byla míra inflace v ČR 1,9 %, tedy téměř v souladu s cílem ČNB. Avšak na Slovensku vzrostlo tempo růstu inflace až na 4,1 % a překročila tak cíl ECB více jak dvojnásobně v důsledku expanzivní monetární politiky ECP. V roce 2012 došlo k zrychlení tempa růstu inflace i v ČR a vzrostla tak až na 3,3 %. Zatím co na Slovensku došlo k snížení tempa růstu inflace na 3,7 %, čemuž pomohlo krátkodobé zvýšení

úrokových sazeb provedené v ECB v průběhu roku 2011. V roce 2013 se podařilo v ČR i na Slovensku stabilizovat míru inflace do podobného přípustného pásma. V následujících letech se Slovensko dostalo do deflace -0,1 %, -0,3 % a -0,5 %, ČR si udržela mírný inflační růst 0,4 %, 0,3 % a 0,7 %. Poslední dva roky 2017 a 2018 se daří udržovat inflační cíl jak ČNB, tak i ECB v optimální výši přípustného pásma.

2.3.8 Veřejné finance

Celkově vzrostl podíl veřejného dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu více na Slovensku než v ČR. Zároveň bylo po celé období (a to i přes důsledky finanční a následné dluhové krize) plněno maastrichtské konvergenční kritérium veřejného dluhu stanovující poměr veřejného dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekračující hranici 60 %. Tato skutečnost, vyplývá z tabulky č. 10.

Ke kvalitě veřejných financí se vztahuje ještě druhé konvergenční kritérium, a sice kritérium veřejného deficitu stanovující, že poměr schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu by neměl překročit 3 %. Ovšem z tabulky č. 10 je patrné, že plnění tohoto kritéria bylo v obou zemích problematické.

Tabulka č. 10: Vývoj veřejného dluhu a veřejných financí k HDP (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 59)

Rok	Schodek veřejných financí k HDP		Schodek veřejného dluhu k HDP	
	ČR	SR	ČR	SR
2009	-5,5 %	-7,9 %	34,1	36
2010	-4,4 %	-7,5 %	38,2	40,8
2011	-2,7 %	-4,1 %	39,9	43,3
2012	-3,9 %	-4,3 %	44,7	52,4
2013	-1,3 %	-2,7 %	45,1	55
2014	-2,1 %	-2,7 %	42,2	53,5
2015	-0,6 %	-2,6 %	40	52,2
2016	0,7 %	-2,2 %	36,8	51,8
2017	1,6 %	-0,8 %	34,7	50,9
2018	0,9 %	-0,7 %	32,7	48,9

Z databáze Eurostatu vyplývá, že v roce 2009 v ČR vzrostl deficit veřejných financí v poměru k HDP na -5,5 % a na Slovensku dokonce na -7,9 %. Celkově tak v ČR překročil deficit veřejných financí povolenou hranici celkem 3krát a v případě Slovenska celkem

čtyřikrát hned za sebou. V roce 2010 se Slovensko dále zadlužovalo s 7,5 % tempem, zatímco Česká republika s -4,4 %. Celkově si ve srovnání této statistiky vedlo lépe Česko, jelikož překročilo hranici méně krát a zároveň o nižší procento. Od roku 2013 dochází ke zlepšení. Slovensko stabilizovalo svůj vládní deficit a udržovalo jej těsně pod sledovanou hranicí. České republice se v posledních 3 letech (2016-2018) podařilo dostat z deficitu. Slovensko se také zlepšilo, ale stále zůstává v deficitu.

2.4 Plnění maastrichtských kritérií

V této kapitole bude provedena komparace ekonomických a právních ukazatelů ČR a Slovenska. Hlavním bodem bude se zaměřit na situaci před vstupem Slovenské republiky do eurozóny, tedy na stav v roce 2008, pro zjištění, zda i ČR byla v této době připravena k přijetí eura. Následně bude provedeno zaměření na situaci aktuální, tedy na rok 2018, aby se mohlo posoudit, zda je Česká republika připravena na vstup do eurozóny.

2.4.1 Stav konvergence SR v roce 2008 (před vstupem do eurozóny)

Jak již bylo zmíněno, Slovenská republika se k eurozóně připojila v roce 2009, což znamená, že při posuzování konvergence v roce 2008 musela splňovat veškerá maastrichtská kritéria. Veškeré sledované ukazatele se pohybovaly v optimálním rozmezí pod hraničními hodnotami. Průměrná inflace dosahovala 2,2 %, rozpočtový schodek byl na hodnotě 2,2 % hrubého domácího produktu. Poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu (HDP) se v SR pohyboval mezi 29,2 % - 29,4 % HDP. S kritériem úrokových sazeb nemělo Slovensko žádný problém, v roce 2008 jej splňovala s 4,7 %. Požadavek týkající se účasti v ERM II byl také bezproblémový, jelikož Slovensko přistoupilo do tohoto systému v roce 2005. Ale i přes splnění všech maastrichtských kritérií existovaly pochybnosti, a to především v oblasti inflačních tlaků (kde se předpokládal vysoký růst), ve fiskální oblasti a vysokou nezaměstnanost na trhu práce (66, s. 75).

2.4.2 Stav konvergence ČR v roce 2008

České republice se v konvergenci 2008 dařilo obstojně. Avšak většina hodnot nedosahovala k referenční hranici. Rozpočtový schodek se pohyboval v rozmezí 1,4 % –

1,6 % HDP, poměr veřejného dluhu k HDP se nacházel v rozmezí 28,1 % – 28,7 %, kde v obou případech ČR dosáhla lepších hodnot než Slovensko. Kritérium úrokových sazeb držela Česká republika ve stejné hodnotě jako Slovensko, na 4,5 %. Ale s ostatními kritérii měla ČR v roce 2008 problém. Inflace se držela na vysokých 4,4 %, čímž dost přesáhla referenční hodnotu 3,2 %. Na rozdíl od Slovenska ale byla prognóza budoucího vývoje inflace příznivá. Další dvě kritéria nebyla splněna vůbec, a to účast v ERM II a konvergence právního řádu, což bylo samozřejmě ČR ze strany EU vytýkáno. Na druhou stranu v dalším hodnocení bylo ČR vytýkáno pouze fiskální působení (ve velice podobné míře jako Slovensku) (66, s. 51).

2.4.3 Komparace plnění maastrichtských kritérií ČR a SR

Srovnáním míry konvergence je těžké zvolit vítěze, i když Slovenská republika splnila veškerá maastrichtská kritéria, na druhou stranu prognózy týkající se kritéria inflace nebyly pro SR příliš příznivé. Tyto prognózy se v budoucnu nepotvrdily, naopak inflace v dalších letech v ČR i na Slovensku klesla. V roce 2008 byly veřejné investice v ČR na vyšší úrovni, naopak v SR dominoval schodek k HDP, což také vyzdvihuje spíše ČR.

Dalšími aspekty konvergence jsou i politická kritéria. Zde Česká republika neprovedla jediný krok. Vzhledem k tomu, že nesplnila kompletně ani ekonomická kritéria, nepůsobilo takové rozhodnutí velký rozruch. Avšak jasně to pro určité období uzavřelo dveře eurozóny. Tedy je evidentní, že ČR v roce 2008 nemohla společně se SR vstoupit do eurozóny, jelikož nesplnila konvergenční kritéria, a to jak z oblasti politické, tak z oblasti ekonomické (kritérium cenové stability), i když česká ekonomika by v ostatních oblastech měla lepší předpoklady než ta slovenská.

2.4.4 Stav v roce 2018

Konvergenční zpráva ECB z května 2018 oznamuje, že v březnu 2018 dosáhla v České republice dvanáctiměsíční **průměrná inflace** měřená HICP úrovně 2,2 %, nacházela se tedy nad referenční hodnotou 1,9 % pro kritérium cenové stability. Z toho vyplývá, že Česká republika má tedy vytvořeny příznivé předpoklady pro plnění kritéria **cenové stability**. Překračování daného cíle je vysvětlitelné jednorázovými neměnovými vlivy, jakou jsou: úpravy nepřímých daní či celosvětový růst cen energií a potravin (60, s. 57).

Rozpočtové saldo a dluh českého sektoru vládních institucí splňuje ČR maastrichtská kritéria. Dluhové kritérium sleduje, zda poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu nepřekračuje referenční hodnotu 60 %. Vzhledem k nízké výchozí zadluženosti Česká republika nemá s plněním dluhového kritéria problémy. Po navýšení veřejného dluhu v letech 2001-2003, způsobeného započtením vládních záruk a převzetím závazků konsolidačních agentur, se dluh vládního sektoru stabilizoval kolem úrovně 30 % HDP. Kvůli světové finanční krizi doprovázené hospodářskou recesí však začal dluh od roku 2009 prudce narůstat. Celková zadluženost českého vládního sektoru ale zůstává nadále ve srovnání s průměrem EU relativně nízká. Pro rok 2018 udává konvergenční zpráva ECB veřejný dluh ve výši 32,7 % (61).

V průběhu referenčního období od 4. května 2016 do 3. května 2018 se česká koruna neúčastnila mechanismu **ERM II**. Dosavadní pozice ČR k zapojení do kurzového uspořádání ERM II vychází z názoru, že na účast v mechanismu ERM II je nutno pohlížet pouze jako na bránu umožňující přistoupení k eurozóně a nikoli jako na optimální formu kurzového režimu pro českou korunu. Zapojení do ERM II můžeme proto očekávat až v okamžiku, kdy vláda stanoví vhodné načasování vstupu do eurozóny. V referenčním období 2018 vykazoval kurz české koruny vůči Euru nízkou míru volatility, směnný kurz byl k 3.5. 2018 ve výši 25,5850 koruny za 1 Euro, byl tedy o 5,3 % silnější (60, s. 57).

ČR dosud není v ERM II, tudíž nepodléhá jeho mechanismu a nemůže tedy dodržovat flukтуаční rozpětí. K ohodnocení volatility směnného kurzu koruny se ilustrativně používá odchylka od průměrného devizového kurzu k euru (31).

Česká republika dlouhodobě bez problémů plní kritérium **úrokových sazeb**. Během referenčního období od dubna 2017 do března 2018 byla úroveň dlouhodobých úrokových sazeb v České republice v průměru na 1,3 %, což je výrazně pod referenční hodnotou 3,2 % pro kritérium konvergence úrokových sazeb (60, s. 58).

Pro dosažení prostředí, které bude podporovat udržitelnou **konvergenci** v České republice, jsou potřeba hospodářské politiky orientované na cenovou stabilitu včetně cílených strukturálních reforem zaměřených na makroekonomickou stabilitu. Evropská komise nevybrala Českou republiku pro hloubkový přezkum v rámci své zprávy

mechanismu varování pro rok 2018. Je zapotřebí zintenzivnit cílené strukturální reformy týkající se politik na trhu práce, trhu zboží a služeb, a také podnikatelského prostředí. Měla by se zvýšit důvěra ve finanční systém, vnitrostátní příslušné orgány by měly dále zlepšovat své postupy a dodržovat relevantní doporučení příslušných mezinárodních a evropských institucí (60, s. 58).

2.5 Budoucí vývoj eurozóny

V letošním roce 2019 hrozí zpomalení růstu ekonomiky eurozóny a to výrazněji, než se předpokládalo. 25.1.2019 zveřejnila Evropská centrální banka (ECB) výsledky čtvrtletního průzkumu mezi prognostiky, z kterých toto tvrzení vyplývá. HDP eurozóny se podle průzkumu očekává v letošním roce 2019 s nárůstem o 1,5 % (54).

V předchozím průzkumu, prováděného v posledním čtvrtletí loňského roku, přitom značil, že ekonomika letos vzroste o něco více a to o 1,8 %. Na konferenci po zasedání Rady guvernérů ECB, bylo prohlášeno, že tempo růstu v blízkém období bude tedy s velkou pravděpodobností slabší, než se předpokládalo. V příštím roce by se měl HDP podle průzkumu zvýšit rovněž o 1,5 % místo dříve předpokládaných 1,6 %. Šéf ECB Mario Draghi poukázal na růst rizik vývoje ekonomiky eurozóny. Je to důsledek hned několika faktorů, např. zpomalování tempa růstu čínské ekonomiky a odchodu Británie z Evropské unie. Proto se doufá, že ECB, která nedávno ukončila program nákupů dluhopisů, nebude spěchat se zahájením zvyšování úrokových sazeb. Draghi však upozornil, že pravděpodobnost hospodářské recese v eurozóně je malá (54).

Základy ekonomiky eurozóny jsou čím dál více silnější než před krizí v roce 2008 a dotyčné země přesně vědí, jak je dál posílit. 7.2.2019 před ministerským setkáním v Bruselu to novinářům řekl předseda eurokupiny Mario Centeno. Od zimy 2018, co Evropská komise (EK) předpověděla zhoršení výkonu evropského hospodářství na letošní rok se ministři scházejí pravidelně. Eurokupina zahrnuje ministry financí zemí eurozóny. Eurokupina o dočasném zpomalení ekonomik ví a vědí přesně co dělat, aby ji posílili (54).

Dle expertů Komise může za zpomalení ekonomik nejen trvající nejistota ve světovém obchodu, ale také potíže německého automobilového průmyslu, sociální nepokoje

ve Francii a přístup italské vlády k řešení domácí komplikované fiskální situace. Je potřeba omezit rizika spojená s blížícím se odchodem Velké Británie z EU (54).

Zaměříme-li se na ekonomický pohled, není jednoduché říci, jestli Euro ano, nebo ne. V dnešním světě lze jen těžko předpovídat, jak se bude každá část ekonomiky vyvíjet. Nelze tedy s jistotou říci, zda bude eurozóna fungovat, nebo dojde k odchodu některých členských zemí, případně se celá rozpadne a členské státy se vrátí k národním měnám. Největší výzvou pro společnou měnu může být překonání další ekonomické krize, která může nastat.

Jen s těží lze nyní očekávat, že by Euro získalo opět své postavení ve světě, stejné jako před krizí. Nyní převažuje důvěra spíše k Dolaru nebo k perspektivnímu čínskému Juanu. Obsazení Dolaru, by muselo být vyvoláno kroky USA, například silný protekcionalismus a odklon od politiky zásadního ovlivňování světového dění z pozice hlavní světové mocnosti.

2.6 Vývoj odvětví cestovního ruchu

Práce je zaměřená na komparaci středních podniků stravování a pohostinství v ČR a SR. Stravování a pohostinství spadají do odvětví cestovního ruchu, s růstem cestovního ruchu souvisí výše zisků restaurací i pohostinství.

Česká republika

Za celý rok 2018 česká hromadná ubytovací zařízení vykázala historický rekord v počtu příjezdů i přenocování. Hostů se ubytovalo více než 21 milionů a v hromadných ubytovacích zařízeních strávili přes 55 milionů nocí (62).

Český statistický úřad podal v únoru 2019 zprávu, že počet hostů, kteří byli ubytováni v hromadných ubytovacích zařízeních v roce 2018, dosáhl 21,3 milionu, což bylo o 1,3 milionu více než v předchozím roce 2017. Relativně to představuje nárůst o 6,4 %. Domácích i zahraničních hostů se ubytovalo téměř stejný počet, 10,6 milionu. Meziročně se domácí návštěvnost zvýšila o 8,1 % a zahraniční o 4,7 %. V loňském roce 2018 došlo také k překonání 55 milionů přenocování. Celkový počet nocí strávených

hosty v hromadných ubytovacích zařízeních se vyšplhal na 55,5 milionu, což bylo o 2,3 milionu (+ 4,3 %) více než v roce 2017 (62).

V regionech byl zaznamenán meziroční růst ubytovacích zařízení z hlediska počtu příjezdů i přenocování ve všech krajích kromě Pardubického a Královéhradeckého kraje. Na Pardubicku došlo k poklesu počtu ubytovaných hostů i nocí o 1 milion, respektive o 0,6 %. Nejvíce se dařilo provozovatelům ve středních Čechách, kde se meziročně počet nocí zvýšil o 11,7 %. Dále dvojciferného procentního růstu dosáhla ubytovací zařízení také v Plzeňském a Ústeckém kraji (62).

Zahraničních návštěvníků přijelo za celý loňský rok o 550 tisíc více než v roce předchozím. Nejvíce zahraničních hostů bylo zaznamenáno z Německa, odkud přijely v roce 2018 celkem 2 miliony ubytovaných hostů (+ 3,6 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvoří hosté ze Slovenska se 735 tisíci příjezdy (+ 7,8 %) a třetí místo zaujímají hosté z Polska, odkud přijelo 620 tisíc hostů (+ 7,8 %). Ve vývoji v počtu příjezdů vede Čína s nárůstem o 26,5 %. Na druhou stranu byl během roku 2018 zaznamenán pokles počtu hostů z Ruské federace (62).

Tabulka č. 11: Základní finanční ukazatele stravování a pohostinství v ČR (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 63)

Rok	Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyz. os.	Průměrná hrubá měsíční mzda na 1 fyz. os.	Tržby celkem	Výkony vč. obchodní marže	Spotřeba materiálu, energie a náklady na služby	Přidaná hodnota
	osoby	Kč	mil. Kč	mil. Kč	mil. Kč	mil. Kč
2014	83 424	11 499	90 794	80 869	53 614	27 255
2015	84 091	12 272	96 874	86 099	56 659	29 439
2016	87 092	13 050	106 715	95 015	62 094	32 921
2017	90 171	14 736	128 665	114 995	75 462	39 533
2018	92 139	16 129	143 211	128 179	85 780	42 399

V tabulce č. 11 naleznete základní ukazatele v odvětví stravování a pohostinství v České republice od roku 2014 do loňského roku 2018. Z uvedených hodnot je patrné, že

restaurace a pohostinství prosperují a každým rokem se zvyšují celkové tržby. S tržbami úzce souvisí mzdy i počet zaměstnanců, které se také zvyšují.

Slovensko

Tabulka č. 12: Základní finanční ukazatele stravování a pohostinství v SR (Zdroj: Vlastní zpracování dle: 64)

Rok	Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyz. os.	Průměrná hrubá měsíční mzda na 1 fyz. os.	Tržby celkem	Tržby celkem
	osoby	EUR	mil. EUR	(Přepočet-kurz 26 Kč/Eur) mil. Kč
2014	37 054	365	655	17 030
2015	38 641	379	921	23 946
2016	39 114	402	972	25 272
2017	42 145	433	1 067	27 742
2018	44 618	473	1 173	30 498

V tabulce č. 12 můžete spatřit základní ukazatele v odvětví stravování a pohostinství na Slovensku od roku 2014 po loňský rok 2018. Tržby na Slovensku jsou též lineárně rostoucí a s nimi související počet i výše mezd zaměstnanců. Avšak z obou tabulek č. 11 a 12 je na první pohled zřejmé, že se v odvětví stravování a pohostinství České republiky daří lépe než Slovenským podnikům v tomto odvětví. Pro lepší přehled byl vytvořen v tabulce č. 12 sloupec s přepočtem celkových tržeb na Českou korunu. V loňském roce 2018 je rozdíl celkových tržeb mezi ČR a SR veliký. Česká republika vykazuje za rok 2018 až o 112 713 miliónů Kč více.

Slovensko plánuje v letošním roce 2019 v červenci zavést plnohodnotnou online elektronickou evidenci tržeb (EET) podnikatelů. Návrh padl od slovenského ministerstva financí jako další krok v boji proti daňovým únikům. Nový systém se jmenuje eKasa a nahradí dosavadní elektronickou evidenci, při které se údaje o tržbách ukládaly jen do paměti pokladny, nyní budou muset být on-line napojeny na systém finanční správy. Slovensko se online elektronickou evidencí tržeb inspirovalo Českou republikou a Chorvatskem. Slovenská finanční správa v minulosti odhalila několik případů

manipulace s uloženými údaji, kterými si podnikatelé snižovali vykázané tržby. I z tohoto důvodu se finanční správa již loni vyslovila za zavedení systému eKasa. Projekt eKasa podle odhadu ministerstva přispěje ke zvýšení příjmů státu z daní o 118 milionů eur (tedy o 3,1 miliardy korun) ročně (65).

3 DISKUZE A ZHODNOCENÍ

V této kapitole byly shrnuty výhody a nevýhody přijetí eura pro podniky v odvětví stravování a pohostinství v ČR. V dalším kroku bylo zrealizováno dotazníkové šetření v tomto odvětví-restaurace a pohostinství včetně cateringových služeb atp. Na dotazníkové šetření navazuje jeho vyhodnocení.

3.1 Výhody a nevýhody přijetí eura pro restaurace a pohostinství v ČR

ČR vstoupila do EU v roce 2004. Nyní plní 3 ze 4 maastrichtských kritérií nezbytných pro přijetí eura, a těmi jsou kritéria týkající se cenové stability, veřejných financí a dlouhodobých úrokových sazeb, ale stále se neúčastní v České republice mechanismus směnných kurzů. Hodnocení úspěšného provádění všech kritérií bude provedeno nejméně dvě čtvrtiny roku před zavedením eura. Přechod České republiky na Euro byl projednán už u vstupu do EU v roce 2004, ale byl už několikrát odložen. Naposledy se přijetí eura odložilo v roce 2015, kdy bylo oznámeno nové datum, a to rok 2020, který je ale nyní také shledáván s nejistou budoucností (52).

Výhody přijetí eura:

- snížení nákladů pro export a import díky zrušení poplatku za konverze z eura na koruny, a naopak zrušení kurzového rizika a nákladů za zajišťovací operace,
- stabilnější a atraktivnější prostředí pro zahraniční investory,
- investoři z ČR budou mít širší prostor pro investování v zahraničí, aniž by se museli pojišťovat proti kurzovému riziku (53).

Nevýhody přijetí eura:

- česká koruna zmizí, přestane existovat pravomoc České národní banky (ČNB) a realizace měnové politiky se přesune na Evropskou centrální banku (ECB) - ČNB provádí měnovou politiku, která pomocí měnových instrumentů (kurzem a úrokovými sazbami) koordinuje dopady nejrozličnějších vnitřních i vnějších šoků na českou ekonomiku (to může být závažným problémem makroekonomické stability),

- české orgány budou mít pouze k dispozici omezené nástroje rozpočtového charakteru,
- ČR se bude muset finančně podílet na řešení řady finančních problémů vzniklých v eurozóně,
- vstupem do společného měnového prostoru se rozšíří objem konkurence pro české finanční instituce, místní obchody i sektor služeb,
- opatření ECB nemusí mít pokaždé pozitivní dopad na českou ekonomiku,
- pro ČR může být v budoucnu nákladem i účast v Evropském stabilizačním mechanismu (ESM). Pokud by se Česká republika stala jeho členem, mohl by náš celkový závazek do roku 2025 dosáhnout až 350 mld. Kč (53).

Ekonomická diskuse o výhodách a nevýhodách jednotné evropské měny identifikuje řadu rizik. Když Česká republika vstoupí do eurozóny a česká koruna zmizí, přestane existovat pravomoc České národní banky (ČNB), která provádí měnovou politiku, která pomocí měnových nástrojů (kurzem a úrokovými sazbami) koordinuje dopady nejrůznějších vnitřních i vnějších šoků na českou ekonomiku. To může být závažným problémem makroekonomické stability (53).

3.2 Dotazníkové šetření

Pro dosažení hlavního cíle diplomové práce byl vytvořen dotazník, jehož nevyplněnou verzi naleznete v příloze č. 1. Na dotazník podniky odpovídali elektronicky pomocí webových stránek www.survio.com. Dotazník byl distribuován do 2503 středních podniků **restaurací a pohostinství** působících v ČR a na Slovensku prostřednictvím emailů vygenerovaných pomocí databáze Amadeus.

Databáze Amadeus je dostupná pro studenty podnikatelské fakulty VUT, jelikož je hrazena ze zdrojů právě této fakulty. Tato databáze detailně mapuje podnikatelské subjekty v celé Evropě. Obsahuje přes 18 mil. firemních záznamů a můžete zde nalézt firemní strukturu, finanční záznamy a jiné. Záznamy se dají různě filtrovat, exportovat atd. Amadeus můžete využít pro výzkumy jednotlivých společností, pro tvorbu jejich finančních analýz, trendů a také k vzájemnému porovnání.

Odvětví pro šetření bylo zvoleno „**stravování a pohostinství**“. Pro výběr podniků byly v databázi použity následující filtry:

- podniky se vyskytují na území ČR a Slovenska,
- NACE Rev. 2:
  - 56 – činnosti potravinářských a nápojových služeb,
  - 561 – realizace restaurací a mobilních stravovacích zařízení,
  - 562 – cateringové a jiné stravovací služby,
  - 563 – poskytování nápojů,
- kategorie společností podle velikosti – střední firmy.

The screenshot shows the Amadeus database search interface. The search strategy is defined by five criteria: 1. All active companies and companies with unknown situation, 2. Region/Country/region in country: Czech Republic, Slovakia, 3. Trade description, National activity labels, Overview (All sections): AnyWords("restaurants"), 4. NACE Rev. 2 (Primary codes only): 56 - Food and beverage service activities, 561 - Restaurants and mobile food service activities, 562 - Event catering and other food service activities, 563 - Beverage serving activities, 5. Category of companies by size: Medium sized companies. The total number of results is 2,503. The search results table lists companies with columns for Company name, City, Country ISO code, NACE code, Cons. code, Last year, Op. Rev th EUR Last avail. yr, Number of employees Last avail. yr, BvD Independ. Indicators, and GUO - Name. The first seven companies listed are: 1. MEDUSA GROUP, S.R.O., 2. RESTON, S.R.O., 3. GASTRO-HROCH, S.R.O., 4. ALDENTE, S.R.O., 5. JARKULIS, S.R.O., 6. TAMÁS, S.R.O., and 7. AUTOGRILL CZECH, S.R.O.

Obrázek č. 6: Výběr filtračních kritérií v databázi Amadeus (Zdroj: 51)

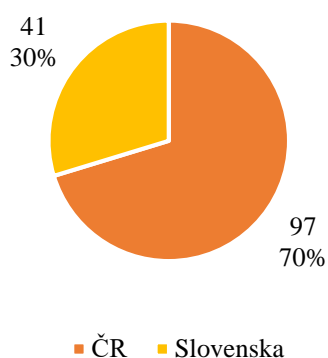
Hlavním úkolem bylo zjistit prostřednictvím dotazníku v jaké míře podniky spolupracují se zahraničními partnery. Toho bylo dosaženo pomocí stanovení procenta z celkového objemu pohledávek a závazků plynoucích ze zahraničí. To bylo dále rozvinuto o otázky, v jaké míře jsou tyto poptávky a závazky evidovány v měně EUR. Dále jsem se zajímala, jak by přijetí Eura v ČR ovlivnilo jejich obchod a zda by přineslo pro společnost výhody či nevýhody, ať už se jedná o český či slovenský podnik.

Dotazník byl rozeslán mezi 2054 společností restaurací a pohostinství, jelikož zbývajících 449 nalezených subjektů nemělo uvedenou emailovou adresu. Dotazníku se zúčastnilo pouze 138 podniků, což tvoří 6,7 % oslovených. Níže je pomocí grafů zhodnoceno všech 12 jednotlivých otázek.

1) Váš podnik se nachází na území:

První otázkou jsme se chtěli dozvědět, jaké množství respondentů pochází z ČR nebo ze Slovenska. 70 % odpovědělo, že se jejich společnost nachází na území ČR a zbylých 30 % pochází ze Slovenska.

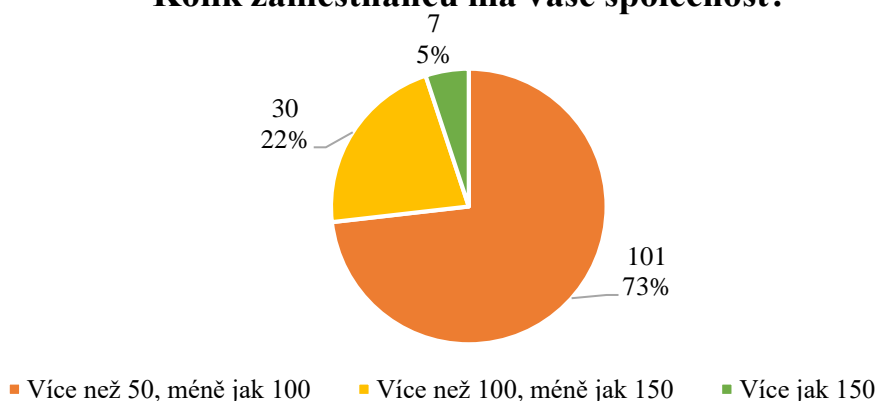
Váš podnik se nachází na území:

Graf č. 7: Váš podnik se nachází na území: (Zdroj: Vlastní zpracování)

2) Kolik zaměstnanců má vaše společnost?

Kolik zaměstnanců má vaše společnost?

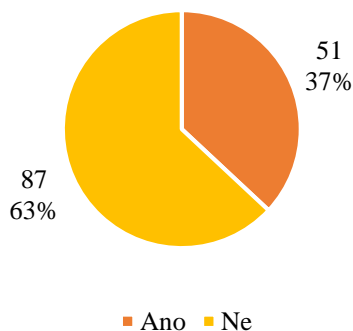
Graf č. 8: Kolik zaměstnanců má vaše společnost? (Zdroj: Vlastní zpracování)

Pro dotazníkové šetření byla vybrána dle velikosti kategorie středních podniků. Střední podniky zaměstnávají méně než 250 osob, ale více jak 50. A jejichž roční obrat nebo bilance roční rozvahy nepřesahuje 43 mil. EUR. Tudiž zde měli respondenti na výběr ze 3 odpovědí. 101 podniků, jenž tvoří 73 % respondentů, má více než 50 a zároveň méně než 100 zaměstnanců. Pro střední cestu s více než 100 zaměstnanci, avšak méně jak 150 zaměstnanci, hlasovalo 30 společností. A pro možnost více jak 150 zaměstnanců hlasovalo 7 společností.

3) Prodáváte své výrobky / služby / zboží do zahraničí?

Touto otázkou jsme zjistili, že 63 % neprodává své výrobky, služby či zboží do zahraničí a zbylých 37 % ano.

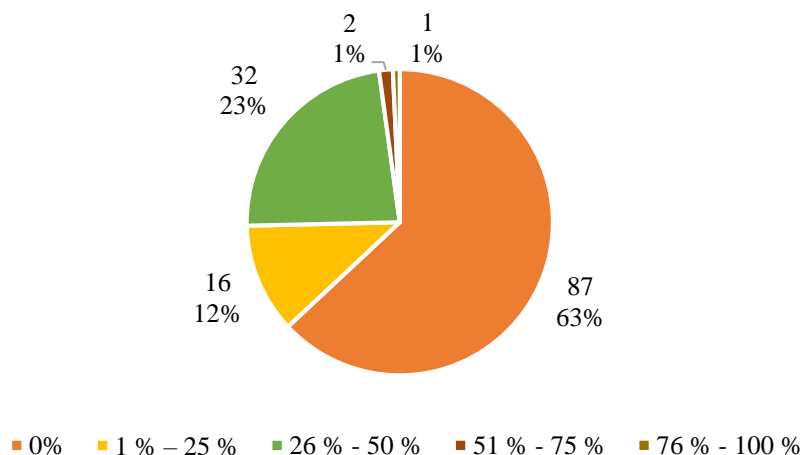
Prodáváte své výrobky / služby / zboží do zahraničí?

Graf č. 9: Prodáváte své výrobky / služby / zboží do zahraničí? (Zdroj: Vlastní zpracování)

4) Jaké množství pohledávek procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu?

Jaké množství pohledávek procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu?

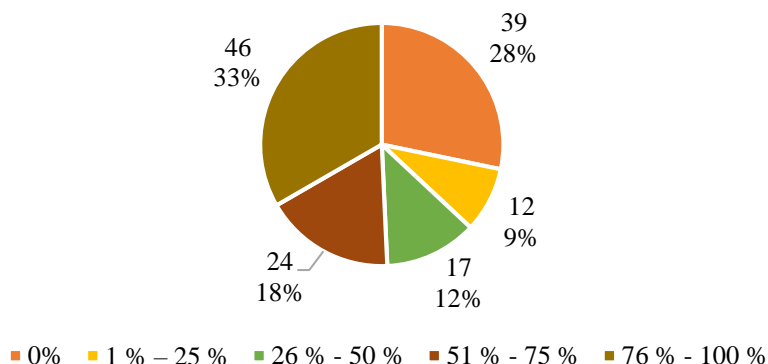
Graf č. 10: Jaké množství pohledávek procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu? (Zdroj: Vlastní zpracování)

Další otázka navazovala na předchozí, aby rozvinula, v jakém množství procentuálně vznikají ve firmě pohledávky ze zahraničí. 87 respondentů, kteří v předchozí otázce zaškrtnuli, že neprodávají své výrobky, služby či zboží, reagovali na 0 %. 32 respondentů prodávají své výrobky, služby či zboží do zahraničí v rozmezí 26 % - 50 %. 16 dotazujících zaškrtnuli, že pohledávky ze zahraničí jim tvoří až jednu čtvrtinu ze všech jejich pohledávek, a to v rozmezí 1 % - 25 %. Dva respondenti označili, že pohledávky ze zahraničí u nich tvoří přes půlku pohledávek a 1 odpověděl poslední možností, a to rozmezí 76 % - 100 %.

5) Jaké množství pohledávek procentuálně evidujete v měně EUR?

Jelikož Euro není ještě v celé Evropě, tak můžou v České republice i na Slovensku vznikat stále pohledávky ze zahraničí i v jiných měnách. Samozřejmě se do tohoto počítá i to, když Slováci prodávají do ČR. Mimo jiné například sousední Polsko má stále za měnu Zloty, Maďarsko Forinty atd.

Jaké množství pohledávek procentuálně evidujete v měně EUR?

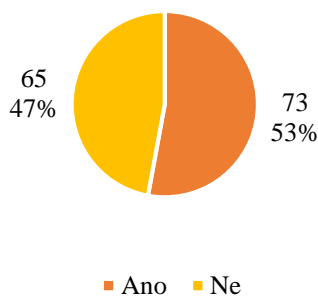
Graf č. 11: Jaké množství pohledávek procentuálně evidujete v měně EUR? (Zdroj: Vlastní zpracování)

Na dotazník odpovídalo celkem 41 Slováků viz otázka č. 1, tím pádem je pochopitelné, že až 46 respondentů odpovědělo, že evidují 76 % - 100 % pohledávek v měně Euro. Na druhém místě hlasovalo 28 % respondentů pro žádné pohledávky v měně Euro. Další místo obsadilo 18 % v rozmezí 51 % - 75 %. Rozmezí od čtvrtiny nahoru a po polovinu pohledávek v měně Euro zabralo 12 % dotazujících a zbývajících 9 % tvoří pohledávky v Eurech v rozmezí 1 % - 25 %.

6) Nakupujete zboží / služby ze zahraničí?

Po problematice prodeje přichází na řadu nákup. Otázkou tedy bylo, zda nakupují zboží či služby ze zahraničí. Odpovědi jsou v měřítku téměř 50/50. Nákupu ze zahraničí se účastní 53 % a 47 % nakupují jen v tuzemsku.

Nakupujete zboží / služby ze zahraničí?

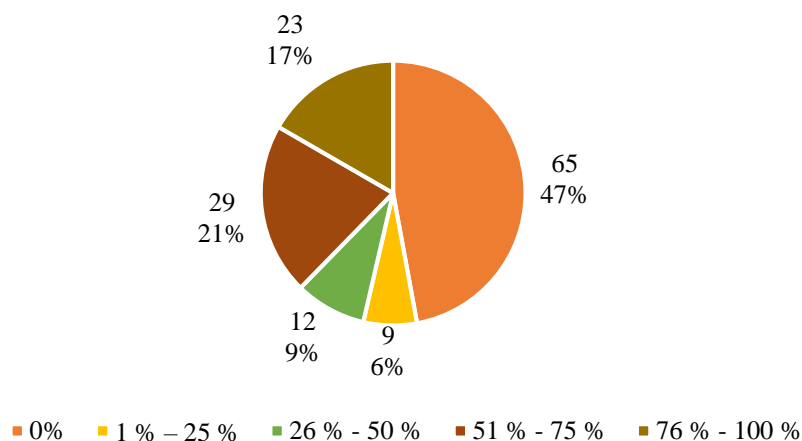

Graf č. 12: Nakupujete zboží / služby ze zahraničí? (Zdroj: Vlastní zpracování)

7) Jaké množství závazků procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu?

Touto otázkou č. 7 jsme zjistili v jakém množství v procentech podniky nakupují ze zahraničí. Opět 65 respondentů, kteří odpověděli v otázce č. 6 NE (nenakupují ze zahraničí), hlasovalo pro 0 %.

Jaké množství závazků procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu?

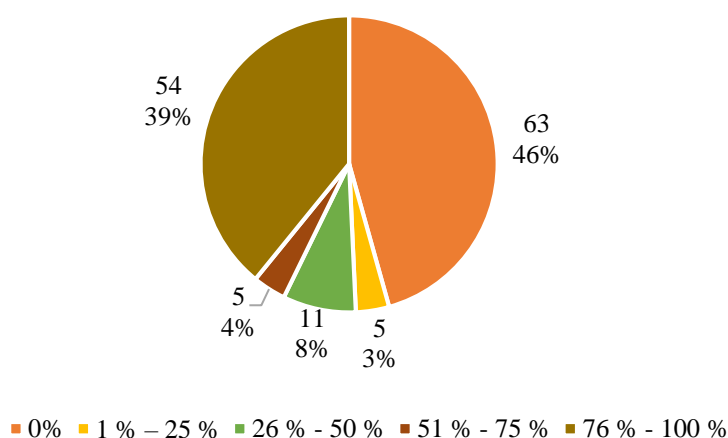
Graf č. 13: Jaké množství závazků procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu? (Zdroj: Vlastní zpracování)

8) Jaké množství závazků procentuálně evidujete v měně EUR?

Největší procento (46 %) odpovědí zaujímá odpověď, že podnik neeviduje žádné závazky v měně Euro. Dá se předpokládat, že pro tuto odpověď hlasovaly především podniky z ČR, ale také i podniky ze Slovenska, kteří nakupují například v Polsku či Maďarsku nebo jiných zemích, kde doposud nepřijali Euro.

O něco nižší procento (39 %) zaujímá pozici s rozmezím 76 % - 100 % závazků evidovaných v měně Euro.

Jaké množství závazků procentuálně evidujete v měně EUR?

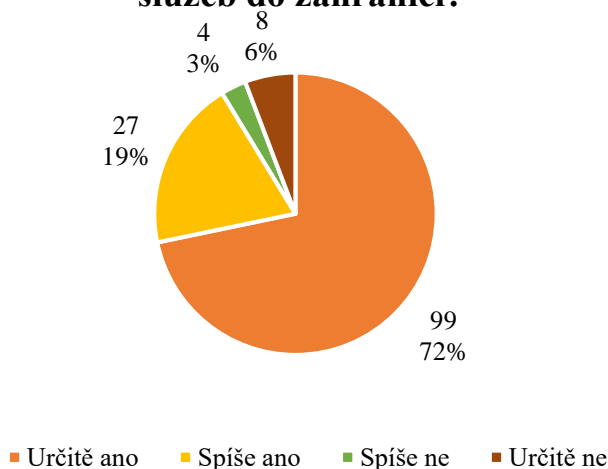

Graf č. 14: Jaké množství závazků procentuálně evidujete v měně EUR? (Zdroj: Vlastní zpracování)

9) Kdyby ČR přijala jednotnou měnu EURO, zahájili byste vývoz a dovoz zboží / výrobků / služeb do zahraničí?

V grafu č. 15 můžeme vidět, že většina, což je 72 % (99 respondentů), hlasovala, že jsou určitě pro zahájení exportu a importu z a do zahraničí, kdyby Česká republika přijala měnu Euro. Můžeme usoudit, že pro touto odpověď hlasovali především podniky ze Slovenska, které již měnu Euro mají a rádi by si usnadnili obchod mezi nimi a Českou republikou. Ale také hlasovali podniky z ČR, kterým by jednotná měna usnadnila nákup i prodej se zahraničními státy.

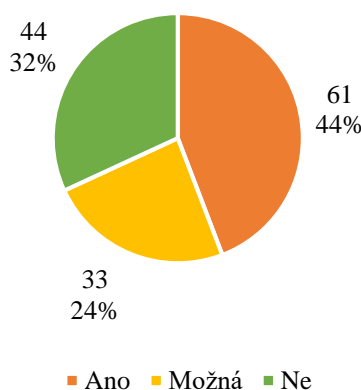
**Kdyby ČR přijala jednotnou měnu EURO,
zahájili byste vývoz a dovoz zboží / výrobků /
služeb do zahraničí?**

Graf č. 15: Kdyby ČR přijala jednotnou měnu EURO, zahájili byste vývoz a dovoz zboží / výrobků / služeb do zahraničí? (Zdroj: Vlastní zpracování)

10) Myslíte si, že by přijetí jednotné měny Euro přineslo (pro Slovensko, zda v minulosti přineslo) Vaší společnosti výhody?

**Myslíte si, že by přijetí jednotné měny Euro přineslo
(pro Slovensko, zda v minulosti přineslo) Vaší
společnosti výhody?**

Graf č. 16: Myslíte si, že by přijetí jednotné měny Euro přineslo (pro Slovensko, zda v minulosti přineslo) Vaší společnosti výhody? (Zdroj: Vlastní zpracování)

Z grafu č. 16 můžete vyčíst kolik podniků vidí na společné měně Euro výhody ba naopak nevýhody a kolik si jich není jistá. Odpovídali jak podniky ze Slovenska, které již měnu

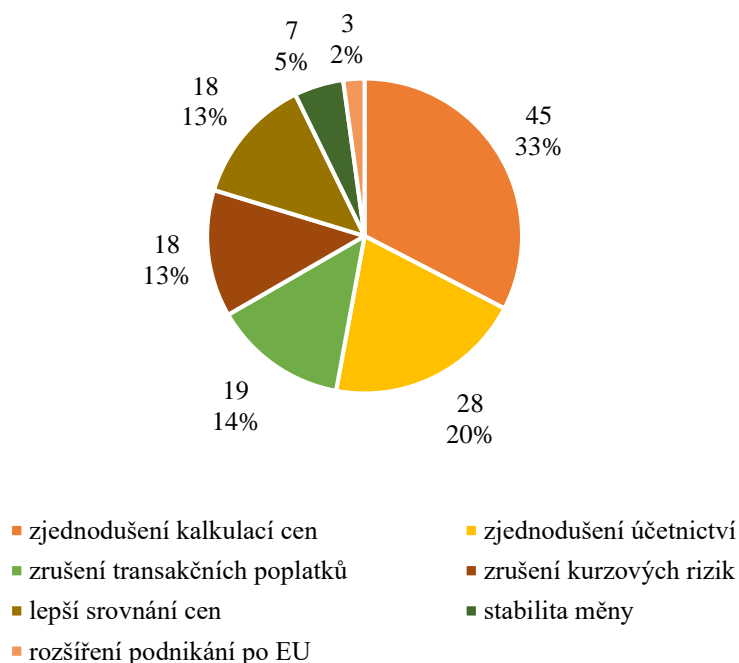

Euro přijali a tudíž ví, zda přijetí měny Eura bylo pro ně přínosem, tak i podniky z ČR, které jen odhadují, zda by Euro pro ně bylo výhodné.

11) O jaké výhody se podle Vás jedná?

U této otázky č. 11 i nadcházející č. 12 nebyly společností nabídnuty žádné možnosti odpovědí, ale byl zde prostor pro vlastní názor. Názory podniků se často shodovaly nebo byly dost podobné, a tak se shrnuly do jediného grafu č. 17. Jelikož dotazník byl sestaven tak, aby respondenti nemohli žádnou z otázek vynechat, musel každý zmínit alespoň jednu z výhod.

O jaké výhody se podle Vás jedná?

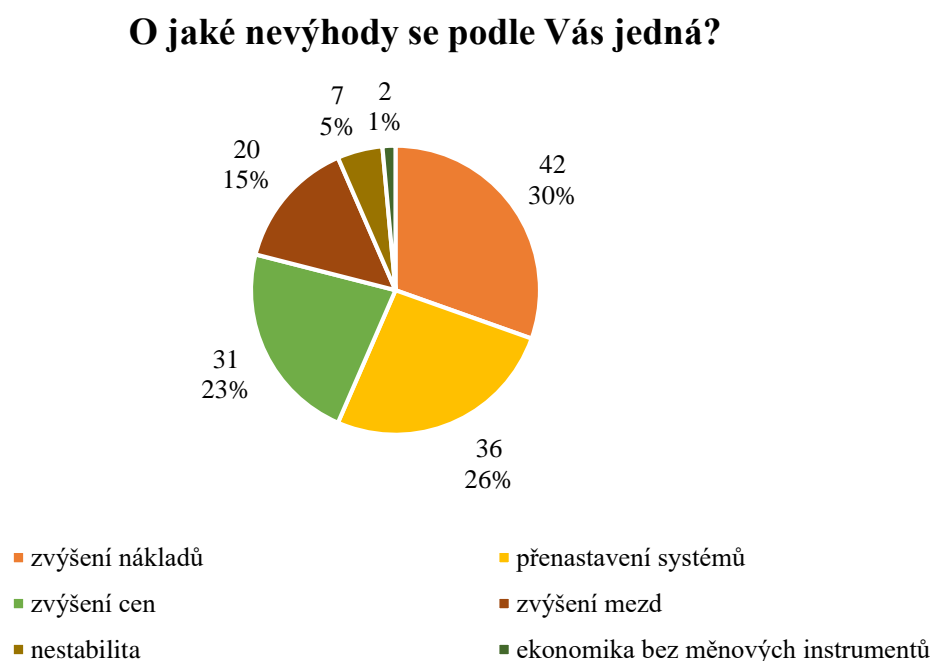

Graf č. 17: O jaké výhody se podle Vás jedná? (Zdroj: Vlastní zpracování)

Z grafu č. 17 je patrné, že nejčastější odpovědí společností byla výhoda ve zjednodušení kalkulací cen, a to až pro 33 % což tvoří 45 respondentů. Výhoda je tak spatřována v nižších kurzových ztrátách, v jednodušších zajišťovacích operacích, zjednodušení tvorby cen a ceníků. Další nejčastější odpovědí bylo zjednodušení účetnictví a zároveň i administrativy. V návaznosti na to byly, zhruba ve stejné úrovni počtu odpovědí, uváděnými výhodami zrušení transakčních poplatků, zrušení kurzových rizik a lepší srovnání cen. České podniky uvádí jako problém poplatky za směnu tržby v eurech na

české koruny, aby mohly uhradit své náklady v koruně. Dále společnosti spatřují výhodu ve stabilitě měny a někteří přemýšlí i o rozšíření působnosti na mezinárodním trhu.

12) O jaké nevýhody se podle Vás jedná?

Graf č. 18: O jaké nevýhody se podle Vás jedná? (Zdroj: Vlastní zpracování)

V grafu č. 18 lze zpozorovat, které nevýhody podniky spatřují na přijetí měny Euro. Za největší problém volí většina podniků zvýšení nákladů, ať už se jedná o počáteční náklady plynoucí z nově nakoupených technologií pro práci s novou měnou či náklady za mzdy zaměstnancům, kteří budou potřeba i přes čas pro rozjezd nových systémů, ale myslí tím i náklady dlouhodobé, které budou vycházet z vyšších cen i mezd. Jako druhou nejproblematictější nevýhodu spatřují podniky právě v přenastavení systémů, které je budou stát čas i peníze. A mezi tři největší problémy spadá i zvýšení cen s příchodem eura. Dalšími nevýhodami, které se už tolik v odpovědích neopakovaly, byly: zvýšení mezd, nestabilita a ekonomika bez měnových instrumentů.

3.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Z dotazníkového průzkumu vyplývá, že by přijetí eura v ČR vedlo zcela jistě k růstu obchodu mezi restauracemi a pohostinstvím v ČR a na Slovensku. Především Slovenské podniky jsou pro zavedení eura v ČR a spatřují velkou výhodu v růstu obchodu s ČR, jelikož Slovensko už má za svou měnu Euro a další náklady jim ve spojení s eurem nehrozí. 72 % dotazovaných společností, hlasovalo, že je určité pro zahájení exportu a importu z a do zahraničí, kdyby Česká republika přijala měnu Euro. Usuzují, že pro touto odpověď hlasovaly především podniky ze Slovenska, které již měnu Euro mají a rádi by si usnadnily, a především i rozšířily, obchod mezi nimi a Českou republikou. Ale také hlasovaly podniky z ČR, kterým by jednotná měna usnadnila obchodování i s jinými zahraničními státy.

Otázka, zda by přijetí jednotné měny přineslo v cestovním ruchu, restauracím a pohostinství, v ČR výhody neboli zda pro Slovenské restaurace a pohostinství v minulosti přineslo výhody, rozděluje tak podniky na tři tábory. Z průzkumu vyplývá, že 44 % společností je této změně nakloněno a 24 % si není jistá. Pouze 32 % společností se naopak přijetí společné měny brání. Nadpoloviční většina podniků je na přijetí eura připravena. O tom vypovídá i skutečnost, že firmy ve velké míře již nyní spolupracují se zahraničními podniky a tato spolupráce je pro ně přínosná. Z dotazníku je zřejmé, že nadpoloviční většina 63 % zatím neprodává své produkty a služby do zahraničí, ale za to více jak polovina společností 53 % ze zahraničí nakupuje.

Nejčastěji zmiňovanou výhodou, kterou by společností jednotná měna přinesla, byla jednoznačně výhoda zjednodušení kalkulací a s tím je spojena i možnost snazšího průzkumu trhu, respektive snazšího porovnání cen. Dále společnosti vítají také případné zjednodušení účetních operací a administrativy. S tím souvisí také zrušení transakčních nákladů a zjednodušení cenotvorby. Vzhledem k tomu, že firmy musí většinu nákladů hradit v českých korunách, musí přijaté tržby v zahraniční měně konvertovat, čímž přicházejí o nezanedbatelné částky, i v podobě bankovních poplatků. Další výhodou je uvedeno i zrušení kurzových rizik. Nejistota kurzu je pro podniky zásadní oblastí, kterou by velmi rády stabilizovaly a minimalizovaly její rizikovost.

Naopak nejčastěji zmiňovanou nevýhodou spojenou s jednotnou měnou bylo zvýšení nákladů. Počáteční náklady plynou z nově nakoupených technologií pro práci s novou měnou dále i náklady za mzdy zaměstnancům a další jejich školení s novým systémem. Další náklady budou vycházet z vyšších cen i mezd. Jako druhou nejproblematictější nevýhodu spatřují podniky právě v přenastavení systémů, které je budou stát čas i peníze. A mezi tři největší problémy spadá i zvýšení cen s příchodem eura. Dalšími nevýhodami jsou zvýšení mezd, nestabilita ekonomiky a bez měnových nástrojů.

Domnívám se, že získané výhody, které by společností jednotná měna přinesla, budou převyšovat nevýhody. Společnosti tak ztratí stabilitu a možnost používat zajišťovací měnové nástroje, ale naopak nebude docházet ke kurzovým ztrátám. Na přenastavení systému bude potřeba investovat jednorázové náklady, které se později vrátí zjednodušením administrativní práce, stabilitou měny a ochranou proti kurzovému riziku. Přínos společné měny vidím v tom, že administrativní práce bude zjednodušena a vznikne finanční úspora, kterou bude možno využít v případě růstu nákladů na mzdy.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zpracovat komparaci dvou členských zemí Evropské unie ve vybraném odvětví. Těmito zeměmi byla zvolená Česká republika a sousední stát Slovensko. Zaměřila jsem se zejména na zjištění názoru majitelů středních podniků v odvětví stravování a pohostinství. V úvodu jsou uvedeny důvody, proč jsem si vybrala právě tyto dva členy EU a dále jsou uvedeny postupy a cíle k dokončení této diplomové práce.

V teoretické části naleznete rešerši pojmů z odborné literatury, které jsou nápomocny zorientovat se v dané problematice. Projekt obsahuje důležité informace o Evropské unii a její historii.

V analytické části byla provedena komparace vybraných zemí. Nejprve je zmapován vývoj růstu reálného HDP, který byl od druhé poloviny roku 2013 vyhodnocen jako rostoucí při nastartování ekonomiky obou zemí. Na Slovensku byl vyhodnocen vývoj plynulejší bez výrazných skoků, zatímco v ČR byl na konci roku 2014 zaznamenán meziroční propad české ekonomiky, avšak začátkem následujícího roku 2015 se projevil výrazný nárůst. Pokračující růst ekonomiky můžeme pozorovat až do letošního roku 2019.

Porovnáním HDP na obyvatele v paritě kupní síly ČR i SR v relaci v průměru EU28 = 100 se zjistilo, že oba státy jsou ekonomicky pod průměrem EU. ČR dosahuje vyšší konvergence než Slovensko, které má v této statistice nižší hodnoty, ale dohání vyspělé státy i Českou republiku mnohem rychlejším tempem. V dalším kroku bylo pozorováno tempo konvergence, které se značně zpomalilo po vstupu Slovenska do eurozóny. Vyhodnocením bylo tvrzení, že i tak Slovensko pokračuje s rychlejším tempem růstu konvergence v průměru EU28 než Česká republika.

Při porovnání vývoje HDP na obyvatele ve stálých cenách v tisících Eurech, které bylo vyobrazeno i graficky, je patrné, že HDP na obyvatele České republiky vykazuje vyšší úroveň než Slovensko.

V kapitole o inflaci bylo zjištěno, že stanovený inflační cíl byl častěji plněn v ČR než na Slovensku. Proto je možné tvrdit, že ČNB byla schopna udržovat stabilnější cenovou

hladinu za pomoci nástrojů monetární politiky. Nesmíme ale zapomenout, že monetární politika ECB se musí rozhodovat dle posouzení eurozóny jako celku, a neodpovídá tedy vždy potřebám jednotlivých členských států. Poslední dva roky 2017 a 2018 se daří udržovat inflační cíl jak ČNB, tak i ECB v optimální výši přípustného pásma.

Jako další ukazatel následoval veřejný dluh, který celkově vzrostl více na Slovensku než v ČR. Ke kvalitě veřejných financí se vztahuje ještě druhé konvergenční kritérium, a sice kritérium veřejného deficitu stanovující, že poměr schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu by neměl překročit 3 %. Ovšem z analýzy je patrné, že plnění tohoto kritéria bylo v obou zemích problematické. Od roku 2013 bylo zaznamenáno zlepšení. Slovensko stabilizovalo svůj vládní deficit a udržovalo jej těsně pod sledovanou hranicí, za to České republice se v posledních třech letech (2016-2018) podařilo dostat z deficitu.

V následujícím kroku jsem se specializovala na cestovní ruch, konkrétně na odvětví stravování a pohostinství. Z uvedených hodnot vyplynulo, že restaurace a pohostinství prosperují a každým rokem se zvyšují celkové tržby. S tržbami úzce souvisí mzdy i počet zaměstnanců, které se také pohybují s rostoucí tendencí. V tomto odvětví stravování a pohostinství se České republice daří lépe než slovenským podnikům.

Na závěr bylo provedeno dotazníkové šetření, na které odpovídali majitelé středních podniků působících v odvětví stravování a pohostinství. Z odpovědí z dotazníkového šetření plyne, že přechod k Euru v české ekonomice bude vyžadovat značné náklady z podnikového sektoru. Bude nutné změnit různé informační systémy, přehodnotit zboží, vydat nové cenové katalogy, vyškolit pracovníky atd. Veškeré náklady budou muset být pokryty každým podnikem z vlastních zdrojů. Jedná se ale obvykle o jednorázové náklady, zatímco výhody používání eura budou konstantní. Včasná a řádná příprava přechodu měny bude minimalizovat náklady spojené s přijetím eura.

Dá se předpokládat, že přijetí jednotné měny Euro bude v ČR pozitivním signálem, že tento ekonomický krok přiláká velkou masu turistů jak z eurozóny tak i z ČR a Slovenska (nebude potřeba využívat práci směnárů, přepočítávat kurz při platbách...). Tento krok přispěje ke zvýšení zisků celého cestovního ruchu a všemu co k němu patří.

Z mého průzkumu vyplývá, že středně velké podniky v cestovním ruchu, stravování a pohostinství v České republice by tento přechod na novou měnu měly zvládnout.

V zájmu Slovenska je, aby ČR přijala jednotnou měnu a byly tak rozšířeny cateringové služby, import i export zboží. Slovensko a Českou republiku by jednotná měna Euro opět obchodně spojila a společně by tvořily pevný střed Evropy.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- (1) Evropa ve 12 lekcích. *Europa.eu* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: http://europa.eu/abc/12lessons/key_dates_cs.htm.
- (2) KLOUDOVÁ, Jitka. *Evropské integrační procesy: studijní pomůcka pro distanční studium*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, 221 s. Multimediální učební text, č. 13. ISBN 978-807-3185-336.
- (3) KEŘKOVSKÝ, Miloslav a Alena KEŘKOVSKÁ. *Evropská unie: historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha: Computer Press, 1999, 142 s. ISBN 80-7226-196-7.
- (4) ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. Praha: C. H. Beck, 2003, 364 s. ISBN 80-7179-472-4.
- (5) Historie EU. *Euroskop.cz* [online]. ©2005-2018 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957>.
- (6) BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008, 478 s. ISBN 978-80-247-1807-1.
- (7) Pilířová struktura Evropské unie. *Businessinfo.cz* [online]. ©1997-2018 [cit. 2018-10-26]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pilire-a-politiky-evropske-unie-5138.html>.
- (8) ZLÝ, Bohumír. *Integrační procesy ve světové ekonomice*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004, 233 s. ISBN 80-248-0592-8.
- (9) HAD, Miloslav a Luděk URBAN. *Evropská společenství: první pilíř Evropské unie*. 2., rozš. a upr. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000, 165 s. ISBN 80-85864-88-6.
- (10) HORA, Karel; NEDOROST, Libor; LUKÁŠKOVÁ, Eva. *Evropská unie I.: historie, instituce, vnitřní trh*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010, 101 s. ISBN 978-80-7318-928-0.
- (11) Totalita. *Totalita.cz* [online]. ©1999-2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/dohody_pariz.php.

- (12) ZLÝ, Bohumír. *Integrační procesy ve světové ekonomice*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská– Technická univerzita Ostrava, 2006, 233 s. ISBN 80-248-0592-8.
- (13) EUROPA. *Europa.cz* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1946-1959/1959_cs.
- (14) EURATOM. *Euroskop.cz* [online]. ©2005-2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8885/15152/clanek/1950-1957---esuo-ehs-a-euratom/>.
- (15) O EU historie a současnost. *Eu2009.cz* [online]. ©2009 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.eu2009.cz/cz/about-the-eu/history-and-present/historie-a-soucasnost-527/index.html>.
- (16) Schéma rozhodovacích procesů – Maastrichtský chrám. *Euroskop.cz* [online]. ©2005-2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8903/sekce/schemata-rozhodovacich-procesu/>.
- (17) Historie EU 90. léta. *Euroskop.cz* [online]. ©2005-2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8889/sekce/90-leta/>.
- (18) Podmínky členství. *Rozhlas.cz* [online]. ©2000-2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/evropskaunie/informace/_zprava/520373.
- (19) Amsterodamská smlouva. *Europarl.europa.eu* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/3/maastrichtska-smlouva-a-amsterodamska-smlouva>.
- (20) Smlouva z Nice. *Euractiv.cz* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/budoucnost-eu/linksdossier/reforma-evropskych-instituci/>.
- (21) Lisabonská smlouva. *Mvcr.cz* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/agenda-eu-na-mv-lisabonska-smlouva.aspx>.
- (22) 28 členských států. *Europa.eu* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_cs#tab-0-1.
- (23) Mapa poloha ČR. *Europa.eu* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_cs?country=CZ#map.

- (24) Česká republika. *Europa.eu* [online]. ©2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/czechrepublic_cs.
- (25) FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, 743 s. ISBN 8073250152.
- (26) PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika-měna-hospodářská politika*. Praha: Krigl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.
- (27) Euroskop: Euro v ČR. [online]. © 2005-2018 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/786/sekce/euro-v-cr/>.
- (28) Ministerstvo financí České republiky: Národní plán zavedení eura. [online]. © 2013 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura>.
- (29) Národní plán zavedení eura v České republice [online]. 2005-2013 [cit. 2018-11-03]. Dostupné z: file:///C:/Users/Pe%C5%A5a/Downloads/EU-MFCR_Plan-c-0000_2010_Narodni-plan-zavedeni-eura-komplet.pdf.
- (30) Přijetí eura v Česku je problém, varuje New York Times. Proč? [online]. 2009-2018 [cit. 2018-11-03]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/ekonomika/ceska-republika/66326-prijeti-eura-v-cesku-je-problem-varuje-new-york-times-proc/>.
- (31) Vláda prozatím nestanoví termín přijetí eura [online]. 2005-2013 [cit. 2018-11-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/vlada-prozatim-nestanovi-termin-prijeti-30455>.
- (32) SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2.
- (33) BÁRKOVÁ, Dana. *Euro-jednotná měna pro nejednotnou Evropu*. Ostrava: Key Publishing, 2014, 115 s. ISBN 978-80-7418-217-4.
- (34) DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. V Praze: C.H. Beck, 2008, 260 s. ISBN 978-80-7400-076-8.

- (35) LACINA, Lubor a Petr ROZMAHEL. *Euro: ano-ne?*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2010, 319 s. ISBN 978-80-87197-26-4.
- (36) BÁRKOVÁ, Dana. *Euro-jednotná měna pro nejednotnou Evropu*. Ostrava: Key Publishing, 2014, 115 s. ISBN 978-80-7418-217-4.
- (37) Slovensko. *Europa.eu* [online]. ©2018 [cit. 2018-11-04]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/slovakia_cs#p%C5%99ehled.
- (38) LIPNICKÁ, Petra. *Ako pracuje Európska únia pre občanov? Inštitúcie, orgány a politiky Európskej únie*. Bratislava: Novart, s.r.o., 2004, 40 s. ISBN 80-88707-64-1.
- (39) Vstup Slovenska do EÚ. *Europskaunia.oldweb-sulik.sk* [online]. ©2012-2016 [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://europskaunia.oldweb-sulik.sk/slovensko-eu/vstup-slovenska-do-eu/#vstupslovenskadoeu>.
- (40) DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014, 335 s. ISBN 978-80-7201-933-5.
- (41) KUBÁTOVÁ, Květa. *Fiskální a měnová politika a jejich vliv na mezinárodní podnikání a konkurenceschopnost v zemích EU*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 131 s. ISBN 978-80-7380-493-0.
- (42) PALÍŠKOVÁ, Marcela. *Trh práce v Evropské unii: historický vývoj, aktuální trendy a perspektivy*. V Praze: C.H. Beck, 2014, 203 s. ISBN 978-80-7400-270-0.
- (43) Zpráva o globální konkurenceschopnosti 2017-2018. *Cma.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <https://www.cma.cz/zprava-o-globalni-konkurenceschopnosti-2017-2018/>.
- (44) Mapa poloha SK. *Europa.eu* [online]. ©2018 [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_cs?country=SK#map.
- (45) CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2003, 709 s. ISBN 80-7179-804-5.

- (46) Gross domestic product at market prices. *Europa.eu* [online]. ©2019 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00001&language=en>.
- (47) Katalog produktů Český statistický úřad. *Czso.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/katalog-produktu>.
- (48) Čtvrtletní míry růstu reálného HDP. *Oecd.org* [online]. ©2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=350#>.
- (49) GDP per capita in PPS. *Europa.eu* [online]. ©2019 [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00114&language=en>.
- (50) Statistiky ŠÚSR. *Statistics.sk* [online]. ©2019 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.statistics.sk/pls/elisw/vbd>.
- (51) Databáze Amadeus. *Amadeus-bvdinfo-com.ezproxy.lib.vutbr.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: https://amadeus-bvdinfo-com.ezproxy.lib.vutbr.cz/version-2019121/List.serv?_CID=92&context=3IGJG7RS2AJYTVTD&FromALoadStrategy=FromALoadStrategy.
- (52) Česká republika odmítla přejít na euro. *Eadaily.com* [online]. ©2015-2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://eadaily.com/ru/news/2017/03/09/chehiya-otkazalas-perehodit-na-evro>.
- (53) Výhody a rizika eura. *Mfcr.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura>.
- (54) Základy ekonomiky eurozóny jsou nadále silné. *Euroskop.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8959/32667/clanek/euroskupina-zaklady-ekonomiky-eurozony-jsou-nadale-silne/>.
- (55) Cílování inflace v ČR. *Cnb.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/cilovani/>.

- (56) Měnová strategie ECB. *Zavedenieura.cz* [online]. ©2013 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/menova-strategie-ecb>.
- (57) Veřejná databáze. *Czso.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=43&katalog=30833&pvo=CEN08C&pvo=CE N08C>.
- (58) Data cubes. *Datacube.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: [http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/sp2047rs/Infl%C3%A1cia%20meran%C3%A1%20HICP%20\(harmonizovan%C3%A1%20metodika%20E%C3%9A\)%20%5Bsp2047rs%5D](http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/sp2047rs/Infl%C3%A1cia%20meran%C3%A1%20HICP%20(harmonizovan%C3%A1%20metodika%20E%C3%9A)%20%5Bsp2047rs%5D).
- (59) Eurostat: Public balance and general government debt. *Europa.eu* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
- (60) EUROPEAN CENTRAL BANK. *Konvergenční zpráva květen 2018*. Frankfurt am Main]: [European Central Bank], 2018. DOI: 10.2866/645805. ISBN 9789289932042. ISSN 1725-9592. Dostupné také z: http://publications.europa.eu/publication/manifestation_identifier/PUB_QBAD18001CSN.
- (61) Plnění vstupních podmínek. *Zavedenieura.cz* [online]. ©2013 [cit. 2019-04-27]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek>.
- (62) Cestovní ruch - 4. čtvrtletí 2018. *Czso.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2018>.
- (63) Základní finanční ukazatele CZ-NACE Rev. 2. *Czso.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-malzfu_b.
- (64) Obchod a stravovací služby v SR. *Slovak.statistics.sk* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/sectoral/trade/publications>.
- (65) Elektronická evidence služeb pod lupou. *E-trzby-pohoda.cz* [online]. ©2019 [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://www.e-trzby-pohoda.cz/aktuality/>.

- (66) EUROPEAN CENTRAL BANK. *Konvergenční zpráva květen 2008*. Frankfurt am Main]: [European Central Bank], 2008. ISSN 1725-9592. Dostupné také z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805cs.pdf?dea566e47ce0023f6121806356d58b91>.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

EU – Evropská Unie

ČR – Česká republika

SR – Slovenská republika

ES – Ekonomické společenství

ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli

EHS – Evropské hospodářské společenství

EURATOM – Evropské společenství pro atomovou energii

ČNB – Česká národní banka

ER – Evropská rada

ERM II – Evropský mechanismus směnných kurzů II

MFČR – Ministerstvo financí České republiky

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: HDP ČR a SR před vstupem do EU	44
Graf č. 2: HDP ČR a SR po vstupu do EU	46
Graf č. 3: Vývoj HDP a jeho komponent na Slovensku v období 2007-2010 s ovlivněním krize	47
Graf č. 4: Vývoj HDP a jeho komponent v ČR v období 2007-2010 s ovlivněním krize	49
Graf č. 5: Vývoj HDP na obyvatele v PPS, EU28=100.....	51
Graf č. 6: Vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách v tis. Eurech.....	52
Graf č. 7: Váš podnik se nachází na území:.....	66
Graf č. 8: Kolik zaměstnanců má vaše společnost?	66
Graf č. 9: Prodáváte své výrobky / služby / zboží do zahraničí?	67
Graf č. 10: Jaké množství pohledávek procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu?	68
Graf č. 11: Jaké množství pohledávek procentuálně evidujete v měně EUR?	69
Graf č. 12: Nakupujete zboží / služby ze zahraničí?.....	69
Graf č. 13: Jaké množství závazků procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu?	70
Graf č. 14: Jaké množství závazků procentuálně evidujete v měně EUR?.....	71
Graf č. 15: Kdyby ČR přijala jednotnou měnu EURO, zahájili byste vývoz a dovoz zboží / výrobků / služeb do zahraničí?	72
Graf č. 16: Myslíte si, že by přijetí jednotné měny Euro přineslo (pro Slovensko, zda v minulosti přineslo) Vaší společnosti výhody?	72
Graf č. 17: O jaké výhody se podle Vás jedná?.....	73
Graf č. 18: O jaké nevýhody se podle Vás jedná?	74

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Maastrichtský chrám	22
Obrázek č. 2: Členské země EU	25
Obrázek č. 3: Poloha ČR.....	33
Obrázek č. 4: Harmonogram zavedení eura.....	38
Obrázek č. 5: Poloha SR	39
Obrázek č. 6: Výběr filtračních kritérií v databázi Amadeus	65

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Vývoj etapy rozšiřování EU	24
Tabulka č. 2: Souhrn důležitých dat mezi ČR, SR a EU	35
Tabulka č. 3: HDP ČR a SR před vstupem do EU	44
Tabulka č. 4: HDP po vstupu do EU 2004-2012	45
Tabulka č. 5: HDP po vstupu do EU-pokračování 2012-2018	45
Tabulka č. 6: Průměrné tempo růstu reálného HDP v letech 2004-2018	50
Tabulka č. 7: Průměrné tempo růstu HDP na obyvatele v PPS	51
Tabulka č. 8: Vývoj HDP na obyvatele ve stálých cenách v tis. Eurech	52
Tabulka č. 9: Plnění inflačního cíle v ČR a SR	53
Tabulka č. 10: Vývoj veřejného dluhu a veřejných financí k HDP	54
Tabulka č. 11: Základní finanční ukazatele stravování a pohostinství v ČR	60
Tabulka č. 12: Základní finanční ukazatele stravování a pohostinství v SR	61

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Dotazníkové šetření.....	I
------------------------------------	---

**Dobrý den,
jmenuji se Petra Dvořáková a studuji VUT v Brně Podnikatelskou
fakultu.**

**Věnujte mi prosím několik minut svého času na vyplnění následujícího
dotazníku, který mi pomůže se zpracováním mé diplomové práce
zaměřené na činnosti podnikání související s potravinami a nápoji,
činnosti v oblasti restaurací a mobilních stravovacích zařízení,
potravinové a jiné stravovací služby +poskytování nápojů
v ČR a na Slovensku.**

- 1) Váš podnik se nachází na území:
  - ČR
  - Slovenska
- 2) Kolik zaměstnanců má vaše společnost?
  - Méně než 50
  - Více než 50, méně jak 100
  - Více jak 100
- 3) Prodáváte své výrobky / služby / zboží do zahraničí?
  - Ano
  - Ne
- 4) Jaké množství pohledávek procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu?
  - 0 %
  - 1 % – 25 %
  - 26 % - 50 %
  - 51 % - 75 %
  - 76 % - 100 %
- 5) Jaké množství pohledávek procentuálně evidujete v měně EUR?
  - 0 %
  - 1 % – 25 %
  - 26 % - 50 %
  - 51 % - 75 %
  - 76 % - 100 %

6) Nakupujete zboží / služby ze zahraničí?

- Ano
- Ne

7) Jaké množství závazků procentuálně vzniká ze zahraničního obchodu?

- 0 %
- 1 % – 25 %
- 26 % - 50 %
- 51 % - 75 %
- 76 % - 100 %

8) Jaké množství závazků procentuálně evidujete v měně EUR?

- 0 %
- 1 % – 25 %
- 26 % - 50 %
- 51 % - 75 %
- 76 % - 100 %

9) Kdyby ČR přijala jednotnou měnu EURO, zahájili byste vývoz a dovoz zboží / výrobků / služeb do zahraničí?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

10) Myslíte si, že by přijetí jednotné měny Eura přineslo (pro Slovensko, zda v minulosti přineslo) Vaší společnosti výhody?

- Ano
- Možná
- Ne

11) O jaké výhody se podle Vás jedná?

_____

12) O jaké nevýhody se podle Vás jedná?

_____